

Polski Związek Kulturalno-Oświatowy

Kronika Związkowa P Z K O

R O K : 1 9 4 9

Sytuacja polityczno-społeczna

Rok 1949 zaznaczył się w całym świecie jako rok powstania i znacznego rozszerzenia się ruchu w o b r o n i e p o - k o j u , ponieważ już pojawiły się pierwsze oznaki odradzania się faszyzmu w Niemczech a przede wszystkim w jego zachodnich trzech strefach okupacyjnych amerykańskiej, angielskiej i francuskiej, co w następstwie mogło doprowadzić do powstania nowego niebezpiecznego napięcia w sytuacji międzynarodowej.

Początkiem tego ruchu może być uważany "Kongres w obronie pokoju", który obradował w Nowym Jorku w Stanach Zjednoczonych. Największe zainteresowanie wywołało przemówienie pisarza radzieckiego Fadiejewa, wygłoszone na tym kongresie a rozwijające tezę konieczności współpracy amerykańsko-radzieckiej w dziedzinie kultury i nauki. /1/

Ten ruch pokojowy objął wszystkie państwa również europejskie, w których wytworzyły się Narodowe Komitety w obronie pokoju, które zwoływały wszystkich obywateli na wiece i manifestacje. Również w Czechosłowacji powstał taki Komitet Narodowy w obronie pokoju i na terenie całej republiki odbywały się wiece ludności. Na naszym terenie odbyły się takie wiece między innymi w Cz. Cieszynie, Trzynie, Jabłonkowie, Karwinie, Orłowej itd. Powzięto uchwałę o zwołaniu światowego kongresu, któryby omówił najważniejsze problemy utrzymania pokoju. Ponad 500 milionów ludności, czyli 1/4 ludności świata zgłosiła się za pośrednictwem swych organizacji do udziału w takim kongresie. Akcje przygotowawcze przebiegały w 30 krajach.

Światowy Kongres Pokoju został zwołany do Paryża. Pokazały się, zwłaszcza w miastach francuskich, afisze propagujące ten kongres, wydane przez komitet przygotowawczy Światowego Kongresu ze znanym rysunkiem malarza-artysty Picassa, przedstawiającym symbol pokoju, białego gołębia z gałązką oliwną. /2/

Światowy kongres miał obradować od 20 do 25 kwietnia 1949. Inauguracja odbyła się rzeczywiście w tym dniu w obecności 2 tysięcy delegatów z 70 krajów całego świata.

Ponieważ kapitalistyczny rząd francuski odmówił wielu delegatom wiz wjazdowych do Francji zorganizowano w gmachu parlamentu czeskosłowackiego w Pradze podobny Światowy Kongres w obronie pokoju, stanowiący integralną część Kongresu Paryskiego, w obradach którego wzięli udział delegaci tych krajów, które nie otrzymały wiz wjazdowych do Francji. "Praski Kongres" rozpoczął swe obrady równocześnie z paryskim w środę, dnia 20 kwietnia 1949 r.

Pierwszą uchwałą Paryskiego Kongresu Pokoju, zaraz po przemówieniu przewodniczący prof. Joliot-Curie, było przyjęcie wniosku delegacji francuskiej w brzmieniu:

"Światowy Kongres Pokoju wyraża energiczny protest przeciwko nieusprawiedliwionym decyzjom rządu francuskiego i amerykańskich władz okupacyjnych w Japonii, zabraniającym 370 delegatom z 10 krajów przyjazdu do Paryża. Światowy Kongres Pokoju potwierdza mandaty tych delegatów i obarcza sekretariat zadaniem powiadomienia ich o wszystkich pracach i uchwałach Kongresu" /3/

W tym samym czasie w pięknie udekorowanej sali parlamentu dokonał otwarcia Praskiego Kongresu Pokoju przewodniczący czeskosłowackiego Zgromadzenia Narodowego dr John a po nim przemówił przewodniczący Związku Pisarzy Czeskosłowackich poseł Jan Drda, zaś po nim członek komitetu przygotowawczego Kongresu Paryskiego Lubomír Cívrný.

Do prezydium Kongresu Praskiego powołano jako przewodniczącego posła Jana Drdę a jako członków prezydium przedstawicieli Czechośłowacji, Chin, Korei, Węgier, Mongolii, Grecji Demokratycznej, Związku Radzieckiego i Polski.

Przyjęto wniosek, aby porządek obrad Kongresu Praskiego był identyczny z porządkiem obrad Światowego Kongresu w Paryżu. Przyjęto zarazem oświadczenie, które brzmiało :

"Jesteśmy nierozłączną częścią Kongresu Paryskiego. Spełnimy wolę ludu, który nas wysłał jako delegatów do Paryża i głosić będziemy jego dążenia do obrony pokoju, zgodnie ze stanowiskiem delegatów, zbierających się dziś w Paryżu. Rozpoczynamy nasz Zjazd jako nierozłączną część Światowego Kongresu Obronców Pokoju, mając w programie te same zagadnienia, jakie tworzą program obrad Kongresu Paryskiego.

Niechaj z Paryża i Pragi zabrzmí jeden mocny głos w obronie pokoju przeciwko imperialistycznym podżegaczom do nowej wojny". /3/

W wyniku obrad Światowego Kongresu Pokoju powzięto rezolucję, że Komitet Światowego Kongresu w Obronie Pokoju będzie nadal prowadził akcje wszczętą przez obrady paryskie i Komitet ten poświęci wszystkie siły w sprawie obrony pokoju.

We wtorek, dnia 26 kwietnia 1949 wieczorem ogłoszono oficjalny tekst manifestu do ludów całego świata, gdzie w pierwszych odczynkach czytamy słowa:

"My, delegaci reprezentujący ludz 72 krajów świata, my kobiety i mężczyźni wszystkich cywilizacji, wszystkich wierzeń, wszystkich światopoglądów, wszystkich kolorów, uświadomiliśmy sobie straszliwe niebezpieczeństwo, które grozi jeszcze światu: niebezpieczeństwo wojny ! Po tragedii, jaką przeżyła ludzkość, wciąga się ludz do niebezpiecznego wyścigu zbrojeń.

Naukę, która winna służyć szczęściu ludzkości, odwraca się od jej przeznaczenia i zmusza siłą do służenia siłom wojny.

W różnych punktach świata płoną jeszcze ogniska wojny, które rozpałiła i podsyca interwencja obcych państw..." /4/

Biuro stałego Komitetu Światowego Kongresu Obronców Pokoju postanowiło na swym posiedzeniu dnia 29 lipca 1949 ogłosić dzień 2 października "Dniem Międzynarodowej Walki o Pokój". /5/

Projekt ten został zrealizowany i cała ludzkość obchodziła uroczystości ten dzień uświadamiając sobie przede wszystkim ogrom nieszczęść i grozy, jakie przynosi ze sobą każda wojna. Uświadamiano sobie przede wszystkim, ile krwi i tragedii przyniosła ze sobą druga wojna światowa. Przyjrzyjmy się i my niektórym liczbom w porównaniu z pierwszą wojną światową /1914-1918, dane podane są w nawiasach/: Druga wojna światowa 1939-1945 trwała łącznie 68 miesięcy czyli 2.176 dni /pierwsza 51,5 miesiące czyli 1.536 dni/ i powłóknęła w ofiarach zabitych 20 milionów żołnierzy i 20 milionów ludności cywilnej /10 milionów żołnierzy i kilka tysięcy ludności cywilnej/, deportowanych było 16 milionów osób /kilka tysięcy/, jeńców było również 16 milionów /5 milionów/. Okres pokoju trwał tylko 20 lat od pokoju w Wersalu w r. 1919 do 1939 /43 lata od pokoju we Frankfurcie w r. 1871 do 1914. Według "Encyklopedii Britanici" liczba ofiar czyli strat w ludziach przedstawia się następująco: Związek Radziecki 7 milionów 500 tysięcy; Polska 6 milionów 26 tysięcy, Anglia 305 tysięcy, Stany Zjednoczone 295 tysięcy, Francja 200 tysięcy, Niemcy 2 miliony 850 tysięcy, Włochy 300 tysięcy, Chiny 2 miliony 200 tysięcy, Japonia 1 milion 500 tysięcy, Czechosłowacja 220 tysięcy itd. Razem 21 milionów 246 tysięcy ludzi ! /6/

Nowy podział administracyjny

Od 1 stycznia 1949 wszedł w życie nowy podział administracyjny państwa, uchwalony przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 21 grudnia 1948. Zlikwidowane zostaną dotychczasowe Ziemiańskie Komitety Narodowe a na ich miejsce urzędowanie od 1.1.1949 przejmą Okręgowe Rady Narodowe /Krajowe narodni výbory/. Nasz Śląsk znalazł się w Okręgu Ostrawskim złożonym z 11 powiatów /475 miejscowości, 795.558 ludności/.

Powiat: 1. Bilovec	ma	39	miejscowości	37.690	mieszkańców
2. Frensztat	pod				
Radhoszczem		23	"	39.257	"
3. Frysztat					
Karwina-Miasto		21	"	106.793	"
4. Hlučín		32	"	42.064	"
5. Nový Jičín		57	"	61.084	"
6. Krnov		66	"	35.901	"
7. Místek		45	"	68.297	"
8. Opava		69	"	66.417	"
9. Ostrawa-Miasto		1	"	180.960	"
Ostrawa-powiat		25	"	53.299	"
10. Czeski Cieszyń		46	"	80.958	"
11. Vítkov		51	"	12.838	"

Do powiatu frysztackiego należą gminy /w nawiasach podana ilość mieszkańców/: Lutynia Dolna /3.841/, Lutynia Górna /2.462/, Pietwałd /9.432/, Rychwałd /6.021/, Wierzniewice /745/, Dąbów /3.170/, Dzieńmorowice /3.693/, Dąbrowa /4.397/, Frysztat /6.383/, Karwina /21.080/, Łąki /2.299/, Markłowice Dolne /1.290/, Stare Miasto /1.571/, Orłowa /20.201/ t.j. Orłowa, Łazy, Poręba razem Orłowa I, II, III zmieniona w r. 1946, Piotrowice /1.427/, Piersna /496/, Raj /1.701/, Stonawa /4.728/, Sucha Dolna /7.240/, Sucha Górna /4.009/, Zawada /698/.

W powiecie Cz. Cieszyń pozostają: Boconowice /374/, Bukowiec /1.172/, Bystrzyca /3.690/, Gródek /1.224/, Hrczawa /275/.

Jabłonków /4.702/, Karpętna /781/, Koszarzyska /392/, Łomna Dolna /1.011/, Łomna Górna /534/, Milików /981/, Mosty /3.134/, Nawsie /3.295/, Nydek /1.896/, Oldrzychowice /2.065/, Piossek /1.279/, Tyra /470/, Wędrynia /3.416/, Będowice Dolne /748/, Gnojnik /928/, Grodziszcz /745/, Kocobędz /1.383/, Kojkowice /348/, Ligotka Kameralna /1.021/, Leszna Dolna /231/, Mistrzowice /655/, Mosty p. Cz. C. /1.219/, Niebory /1.407/, Ropica /1.519/, Rzeka /430/, Smiłowice /735/, Stanisławice /421/, Trzecieź /638/, Cierlicko Dolne /665/, Cierlicko Górne /1.570/, Cz. Cieszyn /12.076/, Toszonowice Dolne /593/, Toszonowice Górne /447/, Trzanowice /928/, Trzyniec /14.916/, Wielopole /295/, Żywocice /567/, Żuków Dolny /1.071/, Żuków Górny /708/, Olbrachcice /1.678/.

Powiatowi Frydek przydzielono z powiatu dawnego czesko-cieszyńskiego gminy: Będowice Górne /624/, Będowice Średnie /794/, Dobracice /857/, Domaszkowice Dolne /954/, Domaszkowice Górne /822/, Sobieszowice /864/.

Do powiatu Ostrawa przydzielono z powiatu dawnego frysztackiego gminy: Bogumin /2.682/, Bogumin Nowy /8.439/, Pudłów /2.768/, Skrzeczów /2.862/, Zabłocie /1.420/, Wierzbica /1.047/, Datynie Górne /904/, Datynie Dolne /454/, Szonów /4.373/, Szumbark /1.302/.

W ten sposób zostały zmienione granice powiatów, które trwały przez 80 lat niezmienione od ostatniego uporządkowania. Nowe granice wytyczono z uwzględnieniem wszystkich warunków naturalnych i możliwości dalszego rozwoju. /7/

Reorganizacja władz administracyjnych

Na skutek reorganizacji terenowej musiano przystąpić do reorganizacji władz administracyjnych. W niedzielę, dnia 30 stycznia 1949 odbyło się konstytucyjne zebranie tymczasowej Powiatowej Rady Narodowej /Okresní národní výbor/ w Czeskim Cieszynie, w sali hotelu "Piaś". Przewodniczącym PRN został przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zamianowany dr N š m e c , zaś wiceprzewodniczącym został wybrany Polak, Paweł Cieślak z Trzyna. Gratulacje i życzenia w imieniu PZKO i SMP wypowiedział poseł Paweł Trombik, prezes ZP PZKO w pow. cz. cieszyńskim.

Takie same zebranie odbyło się w powiecie frysztackim w sali Domu Polskiego im. Stalina. Przewodniczącym PRN był zamianowany Alojzy Š e v č í k , wiceprzewodniczącym został wybrany Polak, Henryk Hrabiec ze Stonawy. W imieniu PZKO i SMP przemawiał Adolf Kubeczka.

W skład nowych PRN weszli dalsi obywatele narodowości polskiej a to :

- a/ w powiecie czeskokcieszyńskim Alojzy Michałek /referent opieki społecznej/, Rudolf Oczko /ref. aprowizacyjny/ i Jan Grycz /ref. techniczny/.
- b/ w powiecie frysztackim Maria Sznapkova /ref. zdrowotny/, Rudolf Stala /ref. finansowy/ i Alfred Kaleta /ref. gospodarczy/. Kierownikiem biura PRN został dr. Karol Woźnica. /8/

W niedzielę, dnia 16 stycznia 1949 odbyło się w małej sali hotelu Gwarectwa w Karwinie publiczne zebranie obywateli Karwiny i gmin sąsiednich, na którym została wybrana Miejskowa Rada Narodowa Wielkiej Karwiny.

Przewodniczącym został wybrany jednomyślnie Edward Kovář, były sekretarz powiatowy KPC i wiceprzewodniczący ONV. Pierwszym wiceprzewodniczącym wybrano Maksymiliana Sznapkę, Polaka, kierownika sklepu w Starym Mieście. Drugim wiceprzewodniczącym został dotychczasowy przewodniczący MRN w Karwinie Jan Jurečka. W miejscach byłych MRN w połączonych do Wielkiej Karwiny gmin Karwiny, Frysztatu, Darkowa, Raju i Starego Miasta urzędować będą tzw. Komisje Obwodowe w celu załatwiania lokalnych spraw administracyjnych tych gmin.

Uchwalono na tym zebraniu nowe n a z w y : Karwina I-Miasto /dawny Frysztat/, Karwina II-Kopalnie /Doly/, dawna Karwina, Karwina III-Darków, Karwina IV-Raj, Karwina V-Stare Miasto. /9/

Od 1 lutego 1949 nastąpiła reorganizacja sądownictwa. W siedzibach PRN /ONV/ powstały Sady Powiatowe i Prokuratury Powiatowe. W tych sądach I instancji rozpatrywać się będzie wszystkie sprawy karne /nawet gardłowe/ oraz sprawy cywilne.

Instancją odwoławczą i ostateczną stał się Krajowy Sąd /Krajský soud/ w siedzibie KRN /KNV/, gdzie utworzono także Krajową Prokuraturę. W sądach powiatowych będą orzekały senaty złożone z sędziego zawodowego i dwóch sędziów z ludu, których wyznaczają PRN /ONV/. /10/

Pod koniec roku 1949 nastąpiła również reorganizacja życia kulturalno-oświatowego. Dotychczasowe Miejsce Rady Oświatowe /Místní osvětová rada/ oraz Powiatowe Rady Oświatowe /Okresní osvětová rada/ przekształciły się w k o m i s j e R a d N a r o d o w y c h . W ten sposób działalność oświatowa dostała się pod bezpośredni wpływ i kierownictwo Rad Narodowych, które miały odąd referenta oświatowego, który przejął funkcję dotychczasowego przewodniczącego Rady Oświatowej. Również dotychczasowe instytucje oświaty pozaszkolnej zwane "Ludowymi Szkołami Oświatowymi" przekształciły się w "Akademie Ludowe", stanowiące najniższy typ instytucji oświatowej w gminach. /11/

I X Z j a z d K P C

Było to najważniejsze wydarzenie polityczne 1949 roku ze względu na znaczenie dla rozwoju wewnętrznego państwa a także na arenie międzynarodowej zwłaszcza w międzynarodowym ruchu robotniczym.

IX Zjazd KPC rozpoczął się dnia 25 maja 1949 r. Obradował w Pałacu Przemysłu w Pradze. Brali w nim udział delegaci z hut, kopalń, fabryk, biur, od pług i warsztatu oraz 55 gości-delegatów z 29 państw. Otwarcia Zjazdu dokonał minister Nosek przedstawiając w skrócie drogę partii od ostatniego zjazdu sprzed 3 lat. Stąd minister Nosek nazwał obecny zjazd "Zjazdem Zwycięzców" ale przeszedł on do historii raczej jako "Zjazd Budowniczych Socjalizmu".

Najważniejszym punktem obrad było przemówienie przewodniczącego CK KPC tow. Klementa Gottwalda, który poza oceną okresu od poprzedniego zjazdu partii wytyczył jasną perspektywę dalszego rozwoju i konkretne zadania członków partii w budowaniu ustroju socjalistycznego. Zadania te ujął w historycznych "10 punktów Gottwalda", wytyczających generalną linię budowania socjalizmu w CSR. Są to:

1. Wykonanie we wszystkich dziedzinach pięcioletniego planu gospodarczego.
2. Ulepszenie zaopatrywania ludności w żywność i artykuły przemysłowe.
3. Umacnianie sektora socjalistycznego i usuwanie resztek pierwiastków kapitalizmu.
4. Pozyskanie wsi dla socjalizmu, izolowanie bogaczy wiejskich.
5. Umacnianie ludowo-demokratycznego aparatu państwowego, by mógł podołać zadaniom budownictwa socjalizmu.
6. Wytworzyć nową inteligencję, wywodzącą się z ludu i z nim klasowo złączonej.
7. Nie zapominać, że droga do socjalizmu będzie drogą walki klasowej.
8. Front Narodowy, odrodzony, pozostanie nadal wyrazem związku ludu pracującego miast i wsi.
9. Polityka zagraniczna będzie zmierzała do utrzymania pokoju i zabezpieczenia republiki niezależności państwowej.
10. Trzeba strzec jedności, wielkości i gotowości bojowej do czynu Czeskosłowackiej Partii Komunistycznej.

Na Zjeździe podano do wiadomości, że akcja darów dla państwa w postaci czynu społecznego z okazji zjazdu wyniosła 5.661.000 Kčs.

Zjazd wybrał nowy Komitet Centralny. Przewodniczącym wybrano ponownie prezydenta republiki, tow. Klementa Gottwalda, sekretarzem generalnym Rudolfa Slanskiego.

Do CK KPC został również wybrany robotnik huty trzynieckiej tow. Paweł Cieślak, wiceprzewodniczący PRN /ONV/ w Cz. Cieszynie, przewodniczący Pow. Kom. KPC w Cz. Cieszynie, członek Krajowego Zarz. KPC w Ostrawie i członek ZP PZKO w Cz. Cieszynie.

Na Zjeździe przemawiał również tow. Jan M a r o s z , hutnik II stalowni w Hucie Trzynieckiej, przekazując pozdrowienia od hutników wraz z meldunkiem, że 15 piec hutniczy został przed terminem /15.8.1949 planowany termin/ uruchomiony i składając na ręce prezydenta Kl. Gottwalda miniaturowy ingot odlany z pierwszego wytopu tego 15 pieca. /12/

Z życia gospodarczego

Z dniem 1 stycznia 1949 przystąpił lud pracujący naszej republiki do realizacji zadań wytyczonych w Pięcioletnim Planie Gospodarczym, mającym dać naszej gospodarce państwowej nowy impuls do podniesienia produkcji do stanu wyższego niż wskaźnik produkcji przedwojennej. Zapał i energia olbrzymiej większości robotników i pracowników w niemal wszystkich gałęziach produkcji a przez to zwiększenie się ilości towarów na rynku wewnętrznym umożliwiły wprowadzanie nowych zarządzeń w zakresie handlu i zaopatrzenia ludności w podstawowe artykuły.

Od stycznia wprowadzono obok sprzedaży tekstyliów na "Punkty odzieżowe" również sprzedaż po cenach wolnorynkowych, podniesionych znacznie, mających służyć na pokrycie wydatków inwestycyjnych pięciolatki. Dla przykładu podajmy ceny niektórych artykułów tekstylnych po cenie "punktowej" i wolnorynkowej.

Rodzaj towaru	na punkty Kčs	wolnorynkowa Kčs
koszula męska	220,-	1.600,-
kalesony	120,-	960,-
skarpetki	21,-	68,-
ubranie męskie	1.600,-	7.500,-
materiał męski za 1 m	270,-	2.880,-
materiał damski za 1 m	115,-	976,-
jedwab czysty za 1 m	500,-	4.597,-
1 kg wełny	540,-	3.600,-
swetr	350,-	1.650,-
pończochy wełniane	19,-	70,-
" jedwabne	48,-	500,-
koszula nocna	120,-	750,-

Jak z powyższego zestawienia widać, różnice są poważne. /13/

Od 1 października 1949 wprowadzono sprzedaż chleba, maki i pieczywa na wolnym rynku, bez "kartek". 1 kg maki chlebowej kosztował 7,50 Kčs, maki pszennej gładkiej 7,50 Kčs, pszennej grubego przemiału 13 Kčs, grysiku 13,50 Kčs. Umożliwiło to podniesienie stopy życiowej ludności.

Z dniem 1 grudnia 1949 nastąpiła dalsza obniżka cen niektórych wyrobów tekstylnych, kapeluszy damskich i męskich, rowerów wyścigowych męskich i damskich oraz rowerów dziecięcych, łódówek, różnych rodzajów odbiorników radiowych, masła, wyrobów kosmetycznych, zabawek dziecięcych, również kolekcji świątecznych na drzewko wigilijne. W sklepach z wolnymi towarami tekstylnymi wprowadzono również sprzedaż towaru za punkty, przy czym za 1 punkt liczono w wartości 15 Kčs. Zniżka ta jednak mogła wynosić najwyżej 50 % ceny wolnorynkowej towaru. /14/

W styczniu odbyła się narada gospodarcza przedstawicieli Bułgarii, Czechosłowacji, Polski, Rumunii, Węgier i Związku Radzieckiego. Stwierdzono sukcesy w rozwoju stosunków gospodarczych między wymienionymi krajami. Dla urzeczywistnienia jeszcze szerszej współpracy gospodarczej krajów demokracji ludowej i Związku Radzieckiego uchwalono powołać "Radę Wzajemnej Pomocy Gospodarczej" /RWPG/ złożoną z przedstawicieli krajów uczestniczących w naradzie na zasadzie równego przedstawicielstwa. Postanowiono, że będzie to organizacja otwarta, do której mogą przystąpić także inne kraje Europy zgadzające się z programem RWPG. /15/

Zgodnie z dyrektywami CK KPC w realizacji uchwał IX Zjazdu KPC dochodziło do przeobrażeń na wsi, stanowiąc zasadniczy zwrot w gospodarce rolnej. Chodziło o zjednoczenie dotychczas niejednolitego i rozbitego systemu spółdzielczego na wsi. Powoływano do życia Jednolite Spółdzielnie Rolnicze /Jednotné zemědělské družstvo, JZD/, których zadaniem było zjednoczenie całego wiejskiego ruchu spółdzielczego i służyć wyłącznie drobnym i średnim rolnikom oraz ludowi pracującemu /16/

W stosunkach czesko-polskich ważną była akcja "PRAGA - WARSZAWIE" celem wybudowania trwałego symbolicznego pomnika przyjaźni czesko-polskiej. Chodziło konkretnie o wybudowanie szkoły w Warszawie za dary złożone na ten cel w Czechosłowacji.

W roku 1949 zebrano przeszło 5 milionów KŁs. /17/

Przykrym wydarzeniem w tym roku rozpoczęcia pięcioletki była poważna katastrofa górnicza na kopalni Dąbrowa, gdzie podległo na froncie pracy 19 górników, gdy w sobotę, dnia 12 lutego 1949 nad ranem doszło do niespodziewanego wybuchu gazów. Poza zabitymi było jeszcze 13 górników rannych. Na miejsce katastrofy przybył minister przemysłu Gustaw Kliment, przedstawiciel kancelarii prezydenta dr. O. Pohl, dyrektor generalny kopalń czeskosłowackich S. Rada, sekretarz Krajowego Zarz. KPC dr. Fuks, dyrektor centralny OKD E. Stuchlík, posłowie Teper i Buchwařdek i wiele innych. Do kopalni zjechała specjalna komisja, dla zbadania przyczyn wybuchu i tam zastał ją drugi wybuch, od którego zginęło dalszych 5 członków tej komisji a generalny dyrektor inż. Rada doznał ciężkiego poranienia. Pogrzeb ofiar katastrofy był manifestacją ludu pracującego. W wielu miejscowościach odbyły się specjalne uroczystości żałobne poświęcone uczczeniu ich pamięci.

Jeżeli zaś chodzi o sąsiednią Polskę, to warto zanotować, że dnia 28 listopada 1949 r. doszło do zjednoczenia ruchu ludowego. Na uroczystym zjeździe Stronnictwa Ludowego i Polskiego Stronnictwa Ludowego doszło do połączenia się tych dwóch stronnictw.

Ruch ludowy w Polsce przedwojennej budowany był na podstawie fałszywej jedności wsi przeciw miastu. Bogacze wiejscy stojący na czele ruchu ludowego nie chcieli dopuścić do sojuszu biedoty wiejskiej z robotnikami. Po wojnie St. Mikołajczyk chciał wykorzystać Polskie Stronnictwo Ludowe jako legalną bazę wypadową reakcji przeciw ustrojowi ludowo-demokratycznemu.

Zjazdy Powiatowe PZKO

Drugi Zjazd Powiatowy Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w powiecie frysztańskim odbył się dnia 13 lutego 1949 w sali domu "Praca" w Karwinie. Chór męski "Echo" zagał Zjazd odśpiewaniem "Międzynarodówki". Zjazd prowadził prezes ZP Jan Pribula, który też powitał gości przybyłych na Zjazd, między którymi znajdowali się: konsul generalny RP w Ostrawie inż. Stefan Wengierow, delegat krajowego sekretariatu Svazu Āeské mládeře w Ostrawie ob. Morák, referent szkolnictwa polskiego przy KRN /KNV/ w Ostrawie prof. Rudolf Polwarczny, delegat Pow. Rady Szkolnej insp. Kaloč, przedstawiciel PZPR z Cieszyna ob. Zajac, prezes ZP SMP Karwina prof. Władysław Palowski, delegaci ZP PZKO Cz. Cieszyn Jan Kotas i Jan Adamus, /w czasie obrad przybył prezes poseł Paweł Trombik/. Na wstępie udzielono konsulowi general. inż. Wengierowowi tytuł członka honorowego po czym wygłosił on ideologiczne przemówienie.

Na Zjeździe uczczono pamięć górników, którzy zginęli w czasie katastrofy na kopalni Dąbrowa. Delegaci zaznajomili się też z realizacją godzin czynu społecznego /pracy brygadniczej/ dla dobra państwa i tak: górnicy odpracowali łącznie 14.597 nadprogramowych zmian "narodowych" ogólnych, 16.689 zmian ochotniczych indywidualnych, poza tym 79.330 godzin poza normalnym czasem pracy, 647 członków brało udział w pracy na roli, gdzie odpracowali łącznie 39.787 godzin. W pomocy sąsiedzkiej 980 członków odpracowało 41.200 godzin, 410 członków 47.366 godzin w różnych zakładach przemysłowych, 439 członków 48.376 godzin przy innych pracach dla rep-ubliki. Ogółem daje to 472.866 godzin.

Na Zjeździe wybrano nowe władze związkowe, nowym przewodniczącym wybrano jednomyślnie dotychczasowego prezesa Jana Pribulę ze Stonawy. Uchwalono również wnioski przygotowane przez sekcje związkowe jako program pracy ZP. Na zakończenie podjęto jednomyślnie rezolucję, w której w imieniu 32 Kół Miejscowych, reprezentujących 6.700 członków dziękowano serdecznie KPC za poparcie postulatów naszej ludności, dziękowano również referentowi szkolnemu Franciszkowi Cimmerowi za socjalistyczny stosunek w sprawie otwarcia dalszych 10 polskich szkół i 16 przedszkoli, stwierdzono, że znaczna część majątku dawnych polskich związków została już oddana pod zarząd PZKO, przyrzekano wyżyć wszystkie siły do uskutecznienia planu pięcioletniego, uchwalono ofiarować IX Zjazdowi KPC dar w postaci 30.000 godzin w czynie społecznym i zorganizowania w Kołach Miejscowych referatów o marksistowskim pojmowaniu kwestii narodowościowej oraz zobowiązano się do wychowania systematycznego członków w duchu proletariackiego internacjonalizmu. /18/

Drugi Zjazd Powiatowy Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w powiecie cieszczyńskim odbył się w niedzielę, dnia 6 marca 1949 w sali hotelu "Piast". Gośćmi tego Zjazdu byli: przewodniczący PRN /ONV/ w Cz. Cieszynie dr František Němec, przewodniczący PRN z Cieszyna Karol Jurecki, sekretarz pow. KPC Alojzy Twardzik, przedstawiciel konsulatu generalnego w Ostrawie tow. Wigłasz, za ZP PZKO Karwina prezes Jan Pribula, Jan Krzan i Ludwik Pletnicki, za ZP SMP Karwina Ferdynand Goetze i tow. Karol Rzyman, za ZP SMP Cz. Cieszyn Alojzy Michałek.

Zagażał zjazd chór męski "Gorol" z Jabłonkowa. Na wstępie nadano znowu członkostwo honorowe gen. konsul. inż. Stefanowi Wengierowowi i jego małżonce oraz Franciszkowi Cimmerowi i jego małżonce. Ponieważ konsul gener. nie był obecny, list jego odczytał przedstawiciel konsulatu p. Wigłasz. Potem wiceprezes Henryk Jasiczek wygłosił referat ideologiczny, po czym nastąpiły sprawozdania funkcjonariuszy oraz kierowników sekcji.

Wybrano nowy zarząd powiatowy, nowym przewodniczącym wybrano ponownie posła Pawła Trombika, pierwszym wiceprezesem Henryka Jasiczka a drugim Lasotę Jana z Bystrzycy. Ze zjazdu wysłano również telegramy do prezydenta, premiera, ministra szkolnictwa i ambasadora RP w Pradze Leonarda Borkowskiego.

/19/

Zarządy Powiatowe

Na II Zjazdach Powiatowych zostały wybrane nowe zarządy powiatowe, których skład po ukonstytuowaniu przedstawiał się następująco:

Karwina

Prezes	Jan Pribula, 2.7.1912, dyrektor szkoły Stonawa 147
I wiceprezes	Leon Sztuka, 25.1.1899, robotnik, Darków 357
II wiceprezes	Krzan Jan, 6.7.1901, redaktor, Karwina 1607
Sekretarz	Krochmalny Józef, 30.1.1906, górnik, Karwina 919
Zastępca sekretarza	Pryszcz Ryszard, 13.9.1907, robotnik, Dąbrowa 564
Skarbnik	Cichy Stefan, 25.12.1902, urzędnik, Karwina 274

Zastępca skarbnika Gebzdyl Emil, 9.2.1906, sztygar, Lutynia Górna 269

Referent organizacyjny . . MUDr. Buryen Eugeniusz, 27.4.1912, lekarz, Skrzeczów 203

" gospodarczy Pachol Ferdynand, 14.9.1902, urzędnik, Karwina 1420

" szkolny Popiołek Emil, 8.5.1901, emeryt, Lutynia Dolna 363

" S L A Fierla Eugeniusz, 6.1.1910, profesor, Łazy 675

" opieki społecz. . . . Kapusta Karol, 8.9.1904, kier. szkoły, Karwina 946

" kult.-oświat. . . . Jędrzejczyk Emil, 26.5.1909, profesor, Lutynia Górna 3

" sekcji kobiet Sławińska Waleria, 25.12.1913, urzędniczka, Karwina 2

Zast.ref.sekcji kobiet . . . Piszczkowska Janina, 6.4.1904, w gosp.dom. Stonawa 821

Kronikarze Pszczółka Paweł, 6.8.1894, nauczyciel, Zabłocie 119

Kocur Alfred, 5.12.1905, dyrektor szkoły, Bogumin 402

Kubeczka Adolf, 9.6.1912, sekr.insp.szk. Orłowa 662

Bibliotekarz Böhm Jan, 24.12.1892, dyrektor szk., Karwina 1709

Członkowie zarządu Kroczek Albin, 11.9.1913, górnik, Pietwałd 711

Zarzycki Leon, 16.8.1900, górnik, Orłowa II-Łazy 243

Rybarska Stanisława, sprzedawczyni, Frysztat 12

Hołek Erwin, 3.4.1911, mistrz, Piotrowice 3

Szczotka Karol, 7.9.1905, ślusarz, Stare Miasto 143

Pieczka Karol, 25.10.1887, emeryt, Frysztat 12

Sztefek Jan, 23.12.1912, ślusarz, Sucha Średnia 23

Baroh Jan, 7.12.1901, nauczyciel, Sucha Górna 307

Witala Leopold, 23.10.1901, górnik, Sucha Górna 215

Gagola Jan, 13.4.1896, maszynista kop., Łaki n. Ol. 163

Rzyman Karol, 25.12.1920, urzędnik, Orłowa III - 394

Goj Bogumił, 12.4.1915, sekretarz spółdz. Skrzeczów 259

Członkowie Komisji Rewizyjnej :

Bajger Ludwik, 28.7.1912, sklepowy, Karwina 1472

Böhm Jan, 24.12.1892, dyrektor szkoły, Karwina 1709

Gnida Karol, 31.3.1899, urzędnik spółdz., Łazy 607

Członkowie Sądu Honorowego:

Dzierża Emil, 20.8.1906, maszynista,
Rychwałd 150
Szymliński Franciszek, 14.9.1897,
urzędnik, Karwina 1589
Król Ferdynand, 25.7.1906, nauczyciel,
Dzieńmorowice 717
Bystroniowa Aniela, 6.11.1917, naucz.
Lutynia Gór. 274
Górny Józef, 1.6.1897, emeryt, Skrzeczon
386.

/20/

Cz. Cieszyn

Prezes	Trombik Paweł, poseł ZN, Cz.Cieszyn, Tovární 71
I wiceprezes . . .	Jasiczek Henryk, redaktor, Trzyniec 558
II wiceprezes . . .	Lesota Jan, tokarz, Bystrzyca 551
Sekretarz	Kubisz Andrzej, redaktor, Gnojnik 68
Zastępca sekretarza	Dr Kajzar Władysław, koncyp. adw. Cz.Cieszyn
Skarbnik	Łaboj Paweł, nauczyciel, Łeszna Dolna 32
Zastępca skarbnika	Świder Leon, hutnik, Końska 205
Członkowie zarządu	Michałek Alojzy, redaktor Cz. Cieszyn
	Ks. Żyła Fryderyk, proboszcz, Gnojnik 43
	Ks. dr Berger Józef, pastor, Cz. Cieszyn
	Cieślarski Paweł, przew. RZ, Trzyniec-Kanada 305
	Juryczanka Ema, urzędniczka, Trzyniec 556
	Fajsa Henryk, elektryk, Miastrowice 25
	Węglarz Franciszek, hutnik, Końska-Kanada 452
	Fukała Ernest, kolejarz, Błędowice Dolne 517
	Henacz Jan, urzędnik, Trzyniec 156
	Łabudek Rudolf, górnik, Olbrachcice 88
	Halama Gustaw, profesor, Żuków Dolny 163
	Heczko Jan, emer.naucz., Jabłonków 521
	Hłisnikowska Helena, Cierlicko Górne 232
	Śliż Karol, emeryt, Żuków Dolny 161
	Dr Rusz Paweł, lekarz, Trzyniec 551
	Kubisz Paweł, literat, Trzyniec-Kanada 433
	Brzuska Alojzy, dyr.szk.lud. Karwina, Masarykowa
	Kotas Jan, sekret.insp.szk., Cz.Cieszyn
	Gfhełni
	Branny Franciszek, kupiec, Cz.Cieszyn,
	Radnični
	Stebel Józef, kier.szkoly, Łeszna Dolna 182
	Niedoba Władysław, urzędnik, Nawsie 15/

/21/

N a d z w y c z a j n e Z j a z d y P o w i a t o w e

W nowych warunkach pracy w "polutowej" atmosferze można było usuwać te braki i błędy, które były spowodowane wpływem wrogich socjalizmowi sił w okresie przedlutowym. Do takich bezwątpienia należał podział PZKO na dwa odrębne związki powiatowe. Dlatego też poczyniono starania o połączenie ich w jeden jednolity związek tym więcej, że na skutek reorganizacji terenowej administracji państwowej kilka Kół PZKO znalazło się w powiecie ostrawskim a więc poza zasięgiem obu związków powiatowych PZKO. W tym celu odbyły się nadzwyczajne zjazdy powiatowe.

C z . C i e s z y n

Nadzwyczajny Zjazd PZKO w powiecie czeskocieszyńskim odbył się dnia 9 października 1949 r. o 8 godz. rano w sali hotelu Piast. Z powodu nieobecności prezesa Pawła Trombika zjazd zagał i prowadził wiceprezes Henryk Jasiczek. Po zagajeniu Wanda Łyskówna zaręczyła wiersze Józefa Krzywonia "Gołębica pokoju" oraz "W jedności siła". Z gości przemawiali: przedstawiciel Kom. Kraj. KPC tow. Kuża, za Pow. Kom. KPC sekretarz tow. Cholewa. Referat ideologiczny o zadaniach zjednoczonego PZKO wygłosił prof. Gustaw Halama, zaś o nowym statucie PZKO oraz Kół PZKO referował obszernie Bronisław Osuchowski. Oba statuty zostały jednomyślnie zatwierdzone. W ten sposób PZKO w powiecie czeskocieszyńskim przekształcił się w "Polski Związek Kulturalno-Oświatowy w Czechosłowacji". W sprawach organizacyjnych omawiano współzawodnictwo Kół w zbiorce na odbudowę Warszawy oraz problemy organizacyjne związane z przekształceniem dotychczasowego biura powiatowego na centralne biuro związkowe w Cz. Cieszynie.

K a r w i n a

Nadzwyczajny Zjazd PZKO w powiecie frysztańskim odbył się tego samego dnia, tj. 9 października 1949 r. o 9 godz. rano w sali domu "Praca" w Karwinie II-Kopalnie. Prezes Jan Pribula po zagajeniu zjazdu wygłosił referat polityczny, nawiązujący jeszcze do "Międzynarodowego Dnia Pokoju". Stwierdził, że zjazd jest prawomocny do podejmowania prawomocnych uchwał, ponieważ bierze w nim udział 150 delegatów Kół Miejskowych. Następnie odczytano nowy statut zjednoczonego "Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czechosłowacji". Po obszernej dyskusji Nadzwyczajny Zjazd uchwalił rezolucję następującej treści:

"Nadzwyczajny Zjazd Powiatowy delegatów Kół Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w powiecie frysztańskim w dniu 9 października 1949, zaznajomiwszy się z projektem zmiany statutu swej bratniej organizacji Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w powiecie czeskocieszyńskim, uważa za stosowne złączyć się względnie spłynąć z tą organizacją w jedną całość a w tym celu uchwała w porozumieniu z Polskim Związkiem Kulturalno-Oświatowym w powiecie czeskocieszyńskim co następuje:

- a/ Polski Związek Kulturalno-Oświatowy w powiecie frysztańskim likwiduje się.
- b/ Majątek Związku przechodzi w całości do własności Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czechosłowacji.
- c/ Członkowie Związku stają się automatycznie członkami PZKO w Czechosłowacji.
- d/ Koła Związku stają się automatycznie oddziałami PZKO w Czechosłowacji.
- e/ Uchwały od a/ do d/ nabywają ważności z chwilą zatwierdzenia statutu PZKO w Czechosłowacji i odbyciu się konstytuującego Walnego Zebrania tej organizacji.
- f/ Do przeprowadzenia powyższych uchwał Nadzwyczajny Zjazd Powiatowy upoważnia dotychczasowy Zarząd Powiatowy PZKO w powiecie frysztańskim.

Po dalszej dyskusji na temat różnych zagadnień związkowych, prezes Jan Pribula zamknął obrady Zjazdu, życząc wszystkim pomyślnej pracy w ramach jednolitego związku PZKO. /22/

Praca Zarządów Powiatowych

Zarządy Powiatowe PZKO i SMP w powiecie frysztańskim w porozumieniu z Powiatową Radą Oświatową zorganizowały dla wycieczników z powiatu frysztańskiego KURS OŚWIATOWY w Karwinie. Zajęcia obejmowały wykłady obowiązkowe dla wszystkich /Nauka obywatelska z uwzględnieniem problematyki narodów słowiańskich/ oraz według zainteresowań członków wykłady: 1/ Literatura polska z pogłębieniem znajomości języka polskiego, 2/ Biologia i higiena, 3/ Zbiorowa recytacja, 4/ Śpiew chórally, 5/ Tańce narodowe, 6/ Projekcja filmowa, 7/ Kurs dramatyczny i 8/ Praca funkcjonariuszy związkowych.

Wykłady rozpoczęły się w domu "Praca" dnia 17 stycznia 1949 w obecności bardzo wielkiej ilości uczestników, którzy salę wypełnili do ostatniego miejsca. Zajęcia zagościł z ramienia ZP PZKO prof. Emil Jędrzejczyk, po czym referat polityczny wygłosił referent szkolnictwa i oświaty KRN /KNV/ w Ostrawie František Cimmer. Następnie obszerny wykład na temat pracy kulturalno-oświatowej wygłosił konsul gen. RP inż. Stefan Wengierow. W dalszym ciągu zebrania prof. Jędrzejczyk zaznajomił uczestników z organizacją kursów. /23/

Zarządy Powiatowe PZKO i SMP w powiecie czeskocieszyńskim również przy współpracy z Powiatową Radą Oświatową zorganizowały dla członków PZKO i SMP podobne szkolenie pod nazwą AKADEMII SOCJALISTYCZNEJ, której wykłady odbywały się osobno w języku czeskim i osobno w języku polskim. Te ostatnie w lokalu polskiej szkoły wydziałowej w Cz. Cieszynie. Organizatorem tychże była Sekcja Kulturalno-Oświatowa ZP PZKO w Cz. Cieszynie.

Pierwszy wykład na temat "Poprzednicy socjalizmu" wygłosił w dniu 18 stycznia 1949 ob. Paweł Cieślak, wiceprzewodniczący PRN /ONV/ w Cz. Cieszynie. Wysłuchało go 120 zebranych członków PZKO i SMP. Drugi wykład na temat "Materializm dialektyczny i historyczny" wygłoszony przez Wł. Bazelię, dyrektora liceum ogólnokształcącego w Cieszynie, zgromadził ponad 200 słuchaczy. Dalsze wykłady wygłosili Henryk Jasiczek na temat "Zasady ekonomii politycznej", Dr Kohótek z Cieszyna na temat "Historia narodu polskiego ze stanowiska marksizmu" i dalsi. /24/

Poza tym dla funkcjonariuszy i aktywistów jak PZKO tak i SMP z obu powiatów zorganizowano KURS IDEOLOGICZNY w lokalach szkoły partyjnej KPC w Rzece. Celem kursu było zapoznanie się uczestników głównie z zasadami naukowego socjalizmu. Wieczorami odbywały się zajęcia świetlicowe poświęcone uzupełnianiu wiadomości oraz rozrywce. Tak np. na świetlicy w dniu zagożenia kursu mówił prof. Rudolf Polwarczny na temat "Organizacje polskie a partia" a część rozrywkową zapewnił z powodzeniem zespół popularnego "Jónka z pohybu", Adama Wawro-sza. /25/

Na dzień 22 lutego 1949 Zarządy Powiatowe PZKO i SMP w powiecie czeskocieszyńskim zwołały NADZWYCZAJNĄ ODPRAWĘ wszystkich prezesów, sekretarzy i skarbników wszystkich Kół PZKO i Grup SMP w celu omówienia ważnych spraw organizacyjnych i administracyjnych. /Podobna odprawa w powiecie frysztańskim odbyła się już w grudniu ubiegłego roku/. /26/

Konkurs teatralny

Konkurs Teatralny ogłoszony przez ZP PZKO i SMP w powiecie frysztańskim w minionym roku znalazł odgłos w terenie. Zgłosiło się do niego 11 zespołów teatralnych, z których tylko 9 uczestniczyło rzeczywiście /wycofały się Piotrowice i Darków/. W konkursie pojawiły się sztuki o tematyce społecznej /Odwety, Sprawa Burzana, Zbudź się Hiszpania/, narodowej /Baśka/, ludowej /Ten głupi Franek, Dla świętej ziemi/ klasycznej /Gwałtu, co się dzieje/, salonowej /Biuro kojarzenia małżeństw/. Najlepszą punktację uzyskały w eliminacjach lokalnych zespoły: 1/ Stonawa /73 punktów na 80 możliwych - reżyser nawet 97 pkt. na 100 możliwych/, 2/ Lutynia Górna /70 pkt./, 3/ Karwina-Centrum i SMP Karwina-Granice po 63 punktów. Dalsze miejsca zajęły Łazy, Bogumin, Orłowa, Karwina-Sowiniec i Dąbrowa.

Finał Konkursu Teatralnego odbył się pod protektorem konsula gener. inż. Stefana Wengierowa oraz Krajowej Rady Oświatowej w Ostrawie w dniach od 5 do 19 marca 1949. Zakończenie konkursu i ogłoszenie wyników odbyło się w niedzielę, dnia 20 marca przed uroczystym występem Teatru Bielskiego, wystawiającego "Zemstę" Aleksandra Fredry, również z okazji zakończenia Tygodnia Przyjaźni Czesko-Polskiej.

Komisję sędziowską tworzyli: ob. Krapel, ob. Raszka i ob. Przeczek Gustaw. Ten ostatni też ogłosił wyniki rozgrywek finałowych, w których zespoły zajęły następujące miejsca:

I miejsce: SMP Stonawa /Lewicki "Sprawa Burzana/.

II miejsce: PZKO Lutynia Górna /Zbierzchowski "Kłopoty pana Złotopolskiego/

III miejsce: SMP Karwina-Centrum /Fredro "Gwałtu co się dzieje/.

IV miejsce : SMP Bogumin /Kruczkowski "Odwety"/

V miejsce : SMP Karwina-Granice /Sewer "Dla świętej ziemi"/

Zwycięski zespół SMP Stonawa otrzymał nagrodę przechodnią w postaci rzeźby dłuta Wawry, ufundowaną przez konsula gener. inż. Stefana Wengierowa, wszystkie zaś zespoły indywidualne nagrody rzeczowe jak aparat projekcyjny, radiowy, reflektor, komplet szyminek i in. ufundowanych jak przez konsulat tak i zarządy powiatowe PZKO i SMP. Poza tym każdy zespół otrzymał dyplom za uczestnictwo w konkursie. Wręczenia nagród i dyplomów dokonał przedstawiciel PZKO i SMP ob. Delong. Przemówił także krajowy inspektor oświatowy Fr. Smółka i dyrektor Teatru Bielskiego Kwaskowski. Zaznaczyć jeszcze trzeba, że eliminacje finałowe odbywały się na scenie domu "Praca" w Karwinie. Ich pięknym zakończeniem było odegranie wspomnianej "Zemsty" przez zespół Teatru Bielskiego. /27/

Konkursy inne

Na konkurs literacki ogłoszony przez PZKO na pieśń PZKO wpłynęło w terminie do 15.1.1949 ogółem 22 prac. Komisja sędziowska w składzie: prof. Hadyna z Wisły, prof. Niemiec Józef z Orłowej, Swider Leon hutnik z Końskiej, profesor Paweł Trombik, Brożek Ludwik /Cieszyn/ i red. Wład. Oszelda /Cieszyn/ po zapoznaniu się z nadesłanymi pracami przyznała następujące nagrody:

I nagrody nie przyznano.

II nagrodę przyznano godła "Dwie zwrotki z refrenem" Paweł Kubisz

III nagrodę godła "Za Olzą polski lud/ Paweł Kubisz, i godła "Młot" /autor nieznany/.

Poza tym wyróżniono prace z godłem "Trzynastka" /Paweł Kubisz/, "Kraj Oszełdy" /Henryk Jasieczek/, "Student K." /Danuta Siwkówna/. /28/
Nagrodzone teksty brzmią następująco:

Godło "Dwie zwrotki z refrenem" - Paweł Kubisz
/II nagroda/

Nie znam innego sztandaru,
Oto nasz sztandar ludowy!
Sztandar zwycięstwa i wiary -
Gromadski protest bojowy!
Znak to nasz: - pot i trud.

Bój o brzask wielkich dni,
Twardy marsz w marszu lud,
Sztandar nasz symbol krwi!

Nie znam innego sztandaru,
Tylko ten jeden co wieści
Zwycięstwo ludu fanfara,
Wichrem postępu szeleści!
Znak to nasz: - pot i trud.

Bój o brzask wielkich dni
Twardy marsz - w marszu lud,
Sztandar nasz symbol krwi.

Godło "Kłosa" - Gustaw Przeczek

Nas nic nie może zawrócić z drogi,
Siły postępu stworzą świat nowy.
Radosnym trudem zórzmy odłogi,
Mało wykonać pracy połowę.
Stańmy w szeregu zwarcie i śmiało,
Przed nami cel jak słońce łani.
Rażno wykroczmy krokiem zapału,
By zbliżyć cud szczęśliwych dni.
Leć pieśni zewem z szybu i huty,
Ziemię rozspiewaj łanem pszenicy
I rozgrzej serca wstecznictwem skute,
Niechaj przemówi w nich nowe życie.
Stańmy w szeregu zwarcie i śmiało,
Przed nami cel jak słońce łani.
Rażno wykroczmy krokiem zapału,
By zbliżyć cud szczęśliwych dni.

Godło "Za Olzą polski lud" - Paweł Kubisz /III nagroda/

Za Olzą polski lud,
Od wieków po dziś dzień -
O prawdy walczył cud
W boju tragicznych snów!
Powstać trzeba już razem,
Wspólnie sprzęgam już dłoń!
Jedność naszym wyrazem -
Nasze prawo to broń!

Tylko prawda zwycięża
Tak czerwona jak krew!
Grzmi pieśń nasza orężna,
Roboczo - chłopski śpiew.

2. Za Olzą nasz to kraj,
Szachty, kominów las -
i śląski pierwszy maj
i krzywdy strasznej czas!
Szturmem! Szturmem! Już rano!
Pięści biją już w świat,
W każdych wrogów i panów!
Lud wychodzi zza kraj!

Tylko prawda zwycięża,
Tak czerwona jak krew!
Grzmi pieśń nasza orężna,
Roboczo - chłopski śpiew!

Godło "Młot" - autor nieznany

Na ustach pieśń a w ręce młot,
I zawsze naprzód, w tył ani krok,
To nasze hasło i nasza broń,
Podajmy sobie braterską dłoń.

A śmiało naprzód i równać krok,
Choć dokoła szaleje grzmot.
My stworzyć chcemy piękniejszy świat,
I piersią bronić wolności kwiat.

A chociaż oczy zalewa pot,
My twardo dzierzym żelazny młot,
I gromko nucim wolności śpiew,
Bo w naszych żyłach słowiańska krew.

Godło "Trzynastka" - Paweł Kubisz

Płomienne serce i twarde ręce -
My z hardym czołem w przód...
Z każdym dniem walczym o szczęścia więcej,
My robotniczy lud!

Śpiewem nam praca, prawo nam bojem
Kuć twardo jasny dzień!
Huty, kopalnie - to ziemia twoja,
Zły na niej płoszym cień.

Godło "Kraj Oszeldy" - Henryk Jasiczek

Nie wskrzeszą życia pomniki z kamienia -
Lecz coś warte życie w kajdanach zwątpienia?
My wiemy, co chcemy, w górę wzniesmy czoła,
Nie zna żadnych przeszkód zjednoczona wola.
Wolność nam rozkwitła czerwonym sztandarem
Wola nasza musi być i naszym prawem!
My w jutro pójdziemy z książką, młotem, pługiem,
I postęp zaniesiem do kopalń, na huty.
Rozproszymy ciemność oświaty płomieniem,
Nowe życie stworzym na piastowskiej ziemi.
Niezlomni i ufni, zespoleni w marszu,
Zwycięzimy wtedy, gdy pójdziemy naprzód.

Godło "Student K." - Danuta Siwkówna

Idziemy naprzód, wciąż dalej i dalej,
sztantary nasze niesiemy wysoko,
że tylko słońce nad nimi się pali,
idziemy naprzód twardo i wytrwale
w swe ideały wierzymy głęboko.

Niesiemy jasną pochodnię oświaty
i podnosimy płonącą do góry,
by blask jej jasny w najdalsze padł chaty,
by się z nim razem wszędzie niósł skrzydlaty
duch naszej śląskiej, rodzinnej kultury.

/29/

Konkurs na sztandar, afisz i nalepkę PZKO

W konkursie na afisz propagandowy PZKO sąd konkursowy
w składzie przew. Biszowskiego, artysty malarza, prof. Stopko-
wicza, prof. Szczerzyńskiego, prof. Prymusa, Hrabca i Machow-

skiej po rozpatrzeniu przyznał następujące nagrody:

I nagroda godła "Lew i Orzeł" /autor Władysław Cejnar/

II nagroda godła "Czerwony sztandar" - autor Władysław Cejnar

III nagroda podzielona między godła:

"Wawel" - autor Władysław Cejnar /słuchacz Akademii
Sztuk Pięknych w Krakowie/

"Proletariusz" - autor Franciszek Świder.

W konkursie na sztandar związkowy ten sam są konkursowy
przyznał następujące nagrody:

I nagroda godła "Saturn" - autor Władysław Cejnar

II i III nagrody nie przyznano.

Wyróżniono prace: 2 prace "Proletariusz", godło "Biało-czer-
wony", godło "Cieszyńnianka". Autorem pierwszych trzech wy-
różnionych prac był Franciszek Świder, "Cieszyńnianki" Paweł
Zabyszczyński.

W konkursie na odznakę PZKO żadnej nagrody nie przyznano.
Wyróżniono jedynie prace godła "Biało-czerwony" /Franciszek
Świder/, "Biały płomień" /Władysław Cejnar/.

W konkursie na nalepkę PZKO oceniono prace: godło "Trzech"
/Władysław Cejnar/ i "Proletariusz" /Franciszek Świder/.

Teatr Kukiełkowy

Praca Teatryku Kukiełkowego przy ZP PZKO w Karwinie pod
kierownictwem Ferdynanda Króla rozwijała się pomyślnie. Od
początku swego istnienia, tj od marca 1948 do końca sierpnia
1949 r. odegrał od 96 przedstawień w 21 gminach powiatu karwiń-
skiego /Byłego frysztackiego/. Miał w tym okresie ogółem 13.677
widzów, z tego młodzieży szkolnej 13.261 oraz 2.316 osób doro-
słych. Dary na przedstawieniach wyniosły kwotę 81.667 Kts.
Odegrał w tym czasie 6 sztuk kukiełkowych z przeciętną ilością
12 kukiełek na sztukę sceniczną. Kukiełki te wyrabia sam zespół
kukiełkowy własnoręcznie i bezinteresownie. W innym wypadku
musiano by wydać na sporządzenie tych kukiełek najmniej 50 ty-
sięcy Kts.

Konkurs na sztuczkę kukiełkową

W celu wzbogacenia repertuaru Teatryku Kukiełkowego
"Bajka" rozwiaseł ZP PZKO w Karwinie konkurs na sztucz-
kę kukiełkową dla działwy na okrągło godzinę przedstawienia.
Prace oznaczone hasłem /godłem/ do terminu 31.10.1949 miały
wpłynąć do sekretariatu ZP PZKO w domu "Praca". Nagrody wyno-
siły 3.000, 2.000 i 1.000 Kts.

Komisja konkursowa w składzie Jan Bolek, Eugeniusz Fierla
i Alojzy Kudziełka rozpatrzyła 4 nadesłane w terminie prace
i przyznała następujące nagrody:

I nagrody, 3.000 Kts, godła "2.476" za sztukę "Jak to
dzieci małe domek budowały" - autor Ferdynand Król.

II nagrody nie przyznano.

III nagrodę rozdzielono między godło "Listopad" za sztucz-
kę "Ołów i jego córki" - autor Rudolf Siwek, i godła "Stach"
za sztukę "Bajka o Stachu, co nie znał strachu" - autor
Józef Stebel z Lesznej Dolnej. /31/

Akcja kolonii letnich dla dzieci

Podobnie jak w roku przeszły i w tym roku przy wydatnej
pomocy finansowej generalnego konsulat RP w Ostrawie a głów-
nie konsula gen. inż. Stefana Wengierowa akcja opieki społecz-
nej PZKO zorganizowała szereg kolonii letnich dla naszych
dzieci na terenie Śląska Cieszyńskiego i w Polsce. Była to prze-

de wszystkim kolonia lecznicza w Darkowie urządzana przy współpracy z Powiatową Komisją Opieki nad młodzieżą w Karwinie, dalej były to kolonie w Jabłonkowie, Bystrzycy, Wędryni, Oldrzychowicach i Ligotce Kameralnej. Na terenie Śląska przybywało na koloniach letnich w I turnusie 624 dzieci, w II około 600 dzieci.

Podobne kolonie urządzano w porozumieniu z polskimi organizacjami opieki nad dzieckiem i Ligą Kobiet w miejscowościach: Ciechocinek, Czarniawa, Dziwnowie i Rabce w Polsce, dokąd wyjazd nastąpił 3 lipca 1949. Poza tym jeszcze grupa 51 dziewcząt z Czechosłowacji wraz z 15 dziećmi obywateli polskich na Węgrzech przebywała od 13 lipca 1949 w Państwowym Domu Dziecka w Nowym Sliwinie, poczta Niechorze, powiat Gryfice w województwie szczecińskim. Dzieci z Polski wróciły niemal wszystkie w nowych mundurkach harcerskich. Jeden tylko wypadek tragicznej śmierci Pawła Gajdacza z Nydku rzucił cień na ten wspaniały okres wypoczynkowy naszej działalności w czasie wakacji. Za wypadek ten na szczęście nie ponosił winy personel wychowawczy i odpowiedzialny kierownik grupy z ramienia PZKO. /32/

Kurs nauczycielski w Sliwinie Bałtyckim

W tym roku znowu przy pomocy konsulatu generalnego RP w Ostrawie zorganizowano podobnie jak w ubiegłym roku kurs i wczasy dla nauczycieli polskich /i czeskich/ w Sliwinie Bałtyckim. Grupa polskich i czeskich nauczycieli w liczbie około 60 osób została uroczystie przyjęta na dworcu w Sliwinie Bałtyckim przez naczelnika Wydziału Oświaty dla Dorosłych ob. Hryculaka, któremu na powitanie odpowiedział ref. szkolny KRN /KNV/ František Cimmer oraz kraj. ins. dla polskich szkół Rudolf Polwarczny. W czasie zajęć kursowych uczestnicy zwiedzili okoliczne miejscowości jak Niechorze, Rewal, Trzęsacz itd. Kierownikiem pedagogicznym kursu był prof. Gad. W drodze powrotnej zwiedzono Warszawę i trasę W-Z. /33/

Zbiórka na odbudowę Warszawy

Miesiąc wrzesień obchodzi się w Polsce jako "Miesiąc odbudowy Warszawy". Na ten cel odbudowy stolicy Polski organizuje się zbiórki pieniężne w kraju oraz wśród Polonii zagranicznej. Również nasze polskie społeczeństwo nie chciało zostać w tyle i dlatego na wniosek ZP PZKO i SMP urządzono również podobną zbiórkę na odbudowę Warszawy. Listy składkowe rozesłano do wszystkich Kół PZKO i Grup SMP, które wyznaczyły dwójki obywatelskie do przeprowadzenia zbiórki. Na końcu roku 1949 zbiórka ta przekroczyła 700 tysięcy KŁs. /34/

Protest przeciw prześladowaniom Polaków

W ostatnim kwartale roku 1969 mnożyły się we Francji bezprawne aresztowania i prześladowania Polaków tamtejszych w odwet za aresztowanie szpiega Robineau, zatrudnionego w ambasadzie francuskiej w Warszawie. Poza oburzeniem wyrażanym przez postępowe dzienniki francuskie odbyła się w Paryżu wielka manifestacja przyjeźni francusko-polskiej, świadcząca o tym, że masy pracujące odgradzają się od polityki podżegaczy wojennych. Z całego świata nadchodziły protesty od Polonii zagranicznej. Również nasze związki PZKO i SMP wysłały do ambasady francuskiej w Pradze protest tej treści:

"My Polacy w Czechosłowacji, zorganizowani w Polskim Związku Kulturalno-Oświatowym i w Czeskosłowackim Związku Młodzieży - Sekcji Młodzieży Polskiej, Polskiej Radzie Sekoła i oddziałach harcerskich, korzystając w pełni z praw obywatel-

skich i pomocy ludowo-demokratycznego państwa w budowaniu swej narodowej kultury, protestujemy przeciwko prześladowaniom naszych Rodaków jak i polskich postępowych działaczy społecznych we Francji.

Wierzimy w przyjaźń narodów francuskiego i polskiego i nie wątpimy, że masy pracujące Francji pragną tak jak my współpracy ze wszystkimi pokój miłującymi narodami świata."

Protest podpisali członkowie zarządów naszych wyżej wymienionych związków. /35/

Okręgowy Festyn

Okręgowy Festyn PZKO i CzZM-SMP połączonych powiatów odbył się dnia 24 lipca 1949 w parku Adama Sikory w Cz. Cieszynie. W programie kulturalnym festynu brali udział zwycięzcy Konkursu Twórczości Młodzieży mianowicie chóry SMP Stonawy i Trzyńca, zespoły taneczne SMP Orłowa i Bystrzyca a także uczestnicy Krajowego Koła KTM /Soutěž tvořivosti mládeže/ chóry SMP Łazy i Kojkowice. Występował również Teatrzyk Kukiełkowy Adama Wawro-sza z Końskiej.

W ramach Festynu odbył się zarazem I Zjazd Spiewaczy powojenny, w którym ponad 1.200 śpiewaków z naszego terenu zebrało się w Cz. Cieszynie, by na festynie wykonać kilka pieśni. Były to: 1/ Pieśń pokoju, 2/ Pieśń pracy, 3/ Pieśń "Budujemy Warszawę", 4/ Przyszłości dzień /Pieśń Młodzieży Polskiej w Czechosłowacji/ - wszystkie te cztery pieśni unisono z tow. orkiestry oraz 5/ "Z nad Olzy" Kiszy /Przez wodę koniczki/ na chór mieszany z orkiestrą. /36/

Koncert skrzypcowy

Dnia 25 listopada 1949 odbył się w sali hotelu Piast w Cz. Cieszynie koncert sławnej polskiej skrzypaczki Eugenii Umińskiej, która oczarowała swą grą słuchaczy wszystkich stolic Europy, a która ostatnio bawiła i koncertowała w Pradze. W programie były utwory Francisco Veracini, Ludw. van Beethovena, Karola Szymanowskiego, Fryderyka Smetany i Sergiusza Prokofiewa. Przy fortepianie była Ilza Rodzińska, pianistka i profesor Szkoły Muzycznej w Karolowych Warach. Koncert ten dla słuchaczy, którzy wypełnili salę "Piasta" pozostawił niezapomniane wrażenia. /37/

Koncerty Chopinowskie

Rok 1949 był "Rokiem Chopinowskim" dla uczczenia setnej rocznicy śmierci Fryderyka Chopina. Uroczystości związane z tą rocznicą były wspaniałą manifestacją uczuć całego narodu polskiego. Nasze społeczeństwo polskie dołączyło się do ogólnych uroczystości chopinowskich w świecie i również złożyło hołd wielkiemu Twórcy.

Na naszym terenie odbyło się kilka koncertów, poświęconych muzyce Chopina, w wykonaniu znanej polskiej pianistki Klary Langer-Daneckiej z prelekcją Stanisława Hadyny. Klara Langer-Danecka z Katowic zyskała sobie wielką popularność w całej Polsce, zaś świetne objaśnienia prof. Hadyny umożliwiły o wiele głębsze zapoznanie się z muzyką Chopina i jej doskonalsze odczucie.

Oczywiście się 5 takich koncertów a to: w Jabłonkowie /24.11.1949/, Trzycu /27.11./, Cz. Cieszyńskie /28.11./, Karwinie /29.11./ i Bystrzycy /2.12.1949/. Oprócz tego odbyły się 4 koncerty szkolne dla młodzieży czeskich i polskich szkół, dwa w Cz. Cieszyńskie i po jednym w Jabłonkowie i Trzycu. Na specjalne zaproszenie dalszy koncert odbył się w sanatorium jabłonkowskim dla chorych.

O tym, jak nasza ludność przyjmowała pianistkę i prelegenta, jak wyrażała swe uwielbienie dla muzyki Chopina może świadczyć choćby ten jeden fakt, że ostatni koncert w Bystrzycy trwał ponad 3 godziny! Warto przytoczyć w tym miejscu słowa Stanisława Hadyny z jego artykułu w "Zwrocie", gdzie możemy czytać słowa pełne wzruszenia:

"Droży przyjaciele, dziękowaliście nam za to, cośmy dawali ze siebie dla Was, ale i my dziękujemy ze serca za to, coście dawali nam: za rezonans serc. Bez płaszczyzn rezonansowych muzyka brzmi głucho i martwo lub nie brzmi zupełnie.

A przecież u Was wszystko brzmiało! Nieprawdaż?

Wspólnie czciliśmy Chopina w szeregu prawdziwych nabożeństw; i wspólnie uczyniliśmy prawdą słowa złotych afiszy, którymi SMP "Zrzeszenie Śpiewacze" zapowiadało Koncerty Chopinowskie."

/38/

Dzień Oświaty

Podobnie jak w minionym roku, tak i w r. 1949 obchodzono na całym terenie uroczystości "Dzień Oświaty", w dniu 16 października 1949 r. Tematycznie poświęcony był uczczeniu setnej rocznicy śmierci Fryderyka Chopina oraz pieśni ludowej, z której bogactwa czerpał nieśmiertelny Chopin.

Z akcji poświęconych temu dniu wymienić należy "Wieczorek Chopinowski" urządzony przez ZP PZKO i SMP w pow. karwińskim w domu Praca w Karwinie II. W programie odegrała orkiestra gimnazjum orłowskiego "Poloneza As-dur" Chopina, wykonano melodeklamację "Koncert Chopina" /SMP Łazy/, odśpiewano szereg pieśni ludowych /chór męski Echo/ i tańców ludowych /SMP Karwina-Nowy Jork/. Referat o Chopinie wygłosił prezes ZP PZKO Jan Pribula.

Podobną centralną powiatową uroczystość zorganizowały ZP PZKO i SMP w sobotę 15 października 1949 w sali Domu Robotniczego w Trzycu. Tu również orkiestra huty trzynieckiej odegrała "Poloneza A-dur", referat o Chopinie wygłosił Gustaw Przeczek, szereg pieśni Chopina odśpiewał chór SMP Trzyniec, solo fortepianowe odegrał Tad. Myrdacz - była to "Etiuda Rewolucyjna" Chopina, melodeklamację zaś w opracowaniu Stanisława Hadyny wykonał Henryk Jasiczek. /39/

Przedstawienie Teatru Bielskiego

Zarządy Powiatowe PZKO i SMP były współorganizatorami przedstawień Teatru Państwowego z Bielska, który utrzymywał stały kontakt z "Divadlem Těšínského Slezska" /DTS/ z Cz. Cieszyńska, a którego dyrekcja umożliwiła naszym organizacjom współgospodarstwo w tych imprezach na naszym terenie. Chodziło w zasadzie o pomoc w zapewnieniu widowni i propagandy gościnnych występów teatru z Bielska.

I rzeczywiście w r. 1949 teatr ten kilkakrotnie zawitał na nasz teren, wystawiając wartościowe sztuki sceniczne. Pierwszym występem było wystawienie w dniu 17 czerwca 1949 w sali Domu Robotniczego w Trzycu sztuki Anny Swirszczynskiej "Strzały na ulicy Długiej" wzamian za występ DTS w Cieszyńskie

i Bielsku, gdzie wystawiono sztukę "Płonąca granica" /Ohnivá hranice/. Przemawiali przed przedstawieniem za DTS ob. Daniel - również za Powiatową Radę Oświatową, ob. Kraj za hutę i hutników, ob. Kluz za MRN /MNV/, dyr. Gustaw Przeczek za PZKO. Dziękował dyr. teatru bielskiego Gąssowski.

W sobotę, dnia 18.6.1949 zespół bielski zwiedził przed południem Ostrawę i Żwirkowisko w Cierlicku. Wieczorem było przedstawienie w sali "Piasta" w Cz. Cieszynie, gdzie za MRN /MNV/ przemawiał dyr. Adam Kubala, za PRN /ONV/ ref. Daniel, za DTS dyr. Filipin a za PZKO Andrzej Kubisz.

W październiku a to dnia 19 października 1949 odegrał zespół Państwowego Teatru w Bielsku dalszą sztukę, tym razem Juliusza Słowackiego "Maria Stuart" w sali Domu "Praca" w Karwinie II a następnego dnia, 20 października tę samą sztukę w sali hotelu "Piast". Na przedstawieniu w Cz. Cieszynie byli obecni: przewodniczący KRN /KNV/ inż. Chamrád, konsul gen. RP inż. Wengierow i wicekonsul Zembrzuski. Gości witał dyr. DTS Zajíc, w imieniu PZKO wiceprezes ZP PZKO Henryk Jasiczek, dziękował dyr. Gąssowski.

Trzecią sztukę wystawiał ten zespół na naszym terenie w listopadzie 1949. Była to komedia Aleksandra Fredry "Pan Geldhab". Przedstawienia odbyły się dnia 22 listopada w Trzyniecu, dnia 23 listopada w Suchej Średniej oraz 24 listopada 1949 w Karwinie II.

Najważniejszym jednak i najbardziej uroczystym przyjazdem Teatru Bielskiego był ten z grudnia 1949, gdy gościł u nas nestor sztuki teatralnej, najstarszy aktor polski, sędziwy już bo 94-letni **L u d w i k S o l s k i**, który występował w tytułowej roli komedii Aleksandra Fredry "P a n J o w i a l s k i". Drugą rolę, pani Szambelowej grała również zasłużona artystka sceny polskiej 72-letnia **I z a K o z ł o w s k a**. Pierwsze przedstawienie odbyło się w Domu Polskim im. Stalina Karwinie I-Frysztacie. W imieniu dyrekcja DTS witał gości ob. Macháček, dziękował dyr. Aleksander Gąssowski. Gdy w drugim akcie pojawił się na scenie Ludwik Solski widownia zerwała się z miejsc i burzliwymi oklaskami witała 94-letniego mistrza, któremu na scenę przyniesiono mnóstwo kwiatów i którego powitał wtedy prezes miejscowego Koła PZKO dyr. Jerzy Rusnok. /28.11.1949/.

Drugie przedstawienie odbyło się we czwartek, dnia 30 listopada w Orłowej. Tu witali zanego Mistrza w imieniu KRN /KNV/ Franciszek Cimmer, w imieniu konsulatu w Ostrawie ob. Puchalska, za PRN /ONV/ tow. Ševčík, za ZG PZKO Paweł Kubisz, za MRN w Orłowej tow. Fajkus, w imieniu Koła PZKO Adolf Kubiczka, Ludwik Solski w Orłowej 30.11.1949. Przedstawienie odbywało się przy świeczkach ofiarowanych od ks. Józ. Fierli. Zaraz w I akcie światło zgasło, co nie sposób było dokońca spektaklu naprawić. Powtórzyła się tu tak samo scena burzliwego powitania w czasie pierwszego pojawienia się Mistrza na scenie, tak samo był obsypywany kwiatami.

Trzecie przedstawienie odbyło się w piątek, dnia 1 grudnia 1949, na którym witał mistrza Solskiego przedstawiciel Ministerstwa Oświaty z Pragi dr Šramek, za PZKO Henryk Jasiczek, przedstawiciel PRN /ONV/, dyrektor DTS Zajíc, a odpowiadał dyr. Al. Gąssowski. Nie trzeba chyba podkreślać, że powtórzyła się znowu tak samo burzliwa i serdeczna scena powitania przez widownię w czasie drugiego aktu i złożenia mnóstwa kwiatów u stóp mistrza Solskiego.

Niemniej serdeczne było przyjęcie zespołu i mistrza Solskiego w hutniczym Trzyńcu, gdzie grano "Pana Jowialskiego" w sobotę, dnia 2 grudnia 1949. Witających gości przedstawiciel Rady Zakładowej huty, przewodnik pracy tow. Kral oraz B. Wronka wręczając mistrzowi Solskiemu jako dar dwie płaskorzeźby /ciężar 20 kg/ specjalnie dla niego odlane, przedstawiające hutnika trzynieckiego na tle wysokich pieców! Poza tym znowu kwiaty, kwiaty i kwiaty. W imieniu MRN Trzyńca witał przewodniczący tow. Solařik, w imieniu Svazu Ćeské mládeže tow. Bystianský, za Koło PZKO przewodniczący Henacž.

Mistrz Solski występował również na scenie Teatru Państwowego w Ostrawie przy pełnej sali. Tam jednak brało już tego serdecznego kontaktu z widownią, choć i tam witano go jak najlepiej. Po występie tym odbyło się w gmachu konsulatu generalnego RP w Ostrawie uroczyste przyjęcie na cześć wielkiego artysty, którym wzięli udział liczni przedstawiciele życia politycznego i kulturalnego. W czasie tego przyjęcia wystąpiła również z krótkim koncertem utworów Chopina p. Klara Langer-Danecka.

Dnia 3 grudnia 1949 odbył się ostatni na naszym terenie występ Solskiego a to w Boguminie. Tam witał mistrza i zespół w imieniu czeskich organizacji dr Šír, za Koło PZKO Alfred Kocur. Kwiaty wręczały strojne ślązaczki i skromny upominek - czteroletnia Jadzia w stoju śląskim.

Mistrz Ludwik Solski był entuzjastycznie witany we wszystkich zakątkach śląskiego kraju. Na pamiątkę swego pobytu pozostawił nam swój portret, narysowany przez naszego śląskiego artystę, członka SLA Franciszka Świdra, do którego pozował mu Mistrz dnia 1 grudnia w skromnym pokoiku hotelu "Piast" w Cz. Cieszynie, gdzie przez tych kilka dni pobytu u nas zatrzymał się Ludwik Solski.

Księgarnie polskie

Dzięki staraniom zarządów powiatowych w obu powiatach, po długich pertraktacjach, PZKO uzyskało pozwolenie na prowadzenie koncesji księgarskiej i dlatego można było w dniu 28 marca 1949 /poniedziałek/ otworzyć pierwszą na naszym terenie polską księgarnię w budynku byłej "Macierzy Szkolnej" i dawnej sięgarni Macierzy Szkolnej w Cz. Cieszynie na ulicy Ćapka /dawny Dom Nauczycielski Macierzy Szkolnej/. Kierownikiem księgarni został Paweł Cymorek, dawny przedwojenny kierownik księgarni Macierzy Szkolnej.

Na skutek dalszych starań doszło do otwarcia drugiej polskiej księgarni w dniu 1 października 1949 r. a to w Karwinie II na ul. Beneša.

W obu księgarniach można było zakupić książki różnego rodzaju, podręczniki szkolne, artykuły papiernicze i prasę polską tzn. gazety z Polski jak np. "Przyjaciółka", "Przekrój", "Żołnierz Polski", "Gromada - Rolnik Polski", gazetki dziecięce "Płomyk", "Płomyczek", "Iskierki" i mnóstwo innych.

Otwarcie polskich księgarń było dalszym krokiem dla umożliwienia się wyżycia naszej polskiej ludności w jej kulturze narodowej. /41/

Kino objazdowe

Począwszy od 18 czerwca 1949 r. uruchomiły ZP PZKO k i n o o b j a z d o w e PZKO, które wyświetlało polskie filmy krótko - i długometrażowe, początkowo filmy krótkometrażowe produkcji polskiej nagrodzone na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym. Bilet wstępu kosztował 5 Kčs, dzieci szkolne i inne miały wstęp

bezpłatny. Uruchomienie tego kina było możliwe dzięki wypożyczeniu przez konsulat generalny RP w Ostrawie aparatu projekcyjnego dźwiękowego na filmy 35 mm taśmy.

Objazd terenu rozpoczął się praktycznie dopiero dnia 4 września 1949. Seanse filmowe dla szkół polskich i czeskich odbywały się w godzinach popołudniowych, zaś seanse dla starszych wieczorem. W r. 1949 wyświetlono z długometrażowych filmy "Stalowe serca" i "Ostatni etap", z krótkometrażowych "Święto kwitnącej jabłoni", "Szczecin", "Wczasy", "Osada nad Nysą", "Kroniki", "Majdanek" i szereg innych. Razem urządzono 169 seansów filmowych /dla szkół: 40 w pow. cz. cieszyńskim i 26 w pow. karwińskim, dla dorosłych w pow. cz. cieszyńskim 61 a w pow. karwińskim 42 przedstawień/. /42/

Czasopismo związkowe "Z w r o t"

Wspólne starania obu zarządów powiatowych PZKO w celu uzyskania pozwolenia na wydawanie własnego czasopisma związkowego zostały pod koniec roku 1949 uwieńczone pomyślnym skutkiem w grudniu bowiem wyszedł pierwszy numer miesięcznika "Z W R O T". W podtytule miał oznaczenie "Miesięcznik poświęcony sprawom społecznym, oświatowym, kulturze i sztuce". Wydawcą był Polski Związek Kulturalno-Oświatowy, Czeski Cieszyń /później PZKO w Czechosłowacji/. Redagował zespół. Redaktorem odpowiedzialnym był Henryk Jasiczek. Pojedynczy numer kosztował 5 Kčs, prenumerata kwartalna 15 Kčs, roczna 60 Kčs. Czasopismo drukowane było w drukarni "Svoboda" w Cz. Cieszyńskie. /43/

Wydawanie pisma pozwoliło Ministerstwo Informacji w Pradze pismem z dnia 26.X.1949 pod liczbą 28 126/II/49.

Zrzeszenie Polskich Kół Śpiewaczych

Pod koniec ubiegłego roku, dnia 22 grudnia 1948 odbyło się w porozumieniu z ZP PZKO i SMP zebranie przedstawicieli ruchu śpiewaczego, który postanowił zjednoczyć się pod wspólnym kierownictwem. W ten sposób doszło do zorganizowania na wzór międzywojennego "Związku Polskich Chórów w Czechosłowacji" nowej organizacji śpiewaczej, którą nazwano "Zrzeszeniem Polskich Kół Śpiewaczych" jako sekcji SMP. "Zrzeszenie" miało we własnym zakresie przejąć wydawnictwo nutowe. Na wspomnianym zebraniu wybrano także tymczasowy zarząd Zrzeszenia. Do niego weszli: Rudolf Wojnar /przewodniczący/, Emanuel Guziur /kierownik organizacyjny/, Eugeniusz Fierla /kierownik artystyczna/, A. Kristen /kierownik wydawnictwa nutowego/. /44/

Wieczory S L A

Sekcja Literacko-Artystyczna urządziła w dalszym ciągu wieczory literackie w terenie. Jeden z nich odbył się w niedzielę dnia 20 marca 1949 w sali Domu Oświaty w Boguminie. Na program złożyły się wiersze Pawła Kubisza, Gustawa Przeczka, Henryka Jasiczka, Adama Wawrosza, muzyka Chopina /p. Halamowa/, pieśni śląskie /p. Wałachowa i p. Łyskówna/ i melodie Pawła Rdacza do słów Henryka Jasiczka. Wystąpił także zespół regionalny "Jónka z pohybu" /Adam Wawrosz, p. Kochowa i ob. Josiek/. /45/

Kurs malarski w Trzynie

W hucie trzynieckiej istniało kółko malarskie, złożone z różnych samorodnych talentów. Huta zwróciła się do SLA z prośbą o zorganizowanie dla nich teoretyczno-praktycznego kursu malarskiego.

Kurs ten rozpoczął się w czerwcu i miał trwać 6 miesięcy. Wykładowcami byli prof. Gustaw Fierla, dyr. Karol Piegza, Franciszek Swider, Rudolf Żebrok i Paweł Zabyszczyński. Kurs cieszył się wielkim zainteresowaniem, brali w nim również udział członkowie PZKO, nie mający nic wspólnego z pracą w hucie. /46/

Ważne imprezy terenowe

Święto Góralskie

Drugie z rzędu Święto Góralskie odbyło się w dniu 7 sierpnia 1949 w lasku miejskim w Jabłonkowie przy pięknej słonecznej pogodzie. Program przewidywał: Pochód i defiladę grup regionalnych i śląskich /między innymi grupy w stojach górniczych i grupa baczów z okolicznych szafaszków/. Po zagajeniu uroczystości "Pieśnią Pokoju" krótkie przemówienia "gorola", "górnika" i gości, występ chóru męskiego "Gorola" /3 pieśni/, koncert orkiestry i opowiadanie przez konferansjerów bojek góralskich, występ grup regionalnych, popisy baczów na trombitach /4 m długie fujery/, stare tańce ludowe w wykonaniu zespołu SMP Mosty. Wieczorem na podniesionym podium w świetle reflektorów występ chóru męskiego "Gorol", zespołów SMP Jabłonków i Boconowice, w czasie zabawy popisy konferansjerów /Władysław Niedoba, 82-letni gazda Sikora z Kozubowej, baczowie i inni/. Święto Góralskie zgromadziło znowu okazałą ilość uczestników z całego terenu. /47/

Koncert - 20-lecie dyrygentury w "Echu"

Dnia 2 października 1949 /w "Dniu Pokoju"/ został w domu Praca w Karwinie II zorganizowany przez kierownictwo chóru męskiego "Echo" koncert z okazji 20-lecia pracy dyrygenckiej w tym chórze Rudolfa Wojnara. Pierwsza część koncertu była manifestacją śpiewactwa polskiego na rzecz pokoju, wyrazem solidarności śpiewaków karwińskich z obozem świata postępowego, walczącego o pokój.

Po zagajeniu przez przewodniczącego chóru Echo ob. Gatnera referat na temat Międzynarodowego Dnia Pokoju wygłosił prezes PZ PZKO Jan Pribula, potem chór Echo odśpiewał "Międzynarodówkę", a następnie kilka pieśni masowych. W drugiej części punkty programu były godnym uczczeniem ofiarnej pracy śpiewaczki Rudolfa Wojnara, obchodzącego właśnie dwudziestolecie dyrygentury w karwińskim "Echu". /48/

Złożenie wieńców na Żwirkowisku

Uroczystość złożenia wieńców na miejscu katastrofy lotników Żwirki i Wigury odbyła się dnia 1 listopada 1949 r. W imieniu PZKO przemawiał Karol Polak, który też w imieniu Komitetu Żwirkowiska przy ZP PZKO w Cz. Cieszynie złożył podziękowania za wieńce przedstawicielom ONV w Cz. Cieszynie /dr Franc. Němcowi i ob. P. Cieślowski/ przedstawicielowi Starostwa Powiatowego i Rady Narodowej w Cieszynie /ob. Jurckiemu/ i dalszym. /49/

Rewia śpiewacza w Jabłonkowie

Chór męski "Gorol" przy Kole PZKO w Jabłonkowie przygotował i zorganizował w dniu 4 grudnia 1949 na scenie w Jabłonkowie Rewię śpiewczą, nazywaną też góralską. Poza wieloma pieśniami góralskimi zawierała ona również dwa

obrazki widowiskowe pod tyt. "Na szalaszu" i "Wesale u gazdy Sikory".

Rewia ta została powtórzona na zaproszenie miejscowych Kół PZKO w dniu 14 grudnia 1949 w sali "Piasta" w Cz. Cieszylinie /środa/, w niedzielę w Orłowej i w sobotę 17.12.1949 w sali "Praca" w Karwinie II. /50/

Dramat "Zbrodniarze" Adama Wawrośa

Dnia 17 grudnia 1949 odbyła się na scenie Domu Robotniczego w Trzyniecu prapremiera dramatu w 4 oddziałach pióra Adama Wawrośa pod tyt. "Z b r o d n i a r z e" z tematyką okupacyjną /II wojny światowej/ w wykonaniu zespołu teatralnego SMP okręgu trzynieckiego. Reżyserami byli Ema Jurzyczanka i Adam Wawroś, dekoracje wykonał Leon Swider, opracowanie muzyczne Karola Wronki. Grała orkiestra symfoniczna ob. Raszki z huty trzynieckiej. /51/

"Straszny dwór" St. Moniuszki w Ostrawie

W celu pogłębienia przyjaźni czesko-polskiej na polu kulturalnym postarał się o odegranie opery Stanisława Moniuszki "S t r a s z n y d w ó r" przez Teatr Państwowy w Ostrawie w dniu 9 stycznia 1949. Zaprosił też w tym samym celu na tę operę robotników oraz przodowników pracy z hut w Witkowicach, którym ofiarował połowę miejsc w widowni teatralnej. Przedstawienie poprzedziło przemówienie dyrektora teatru ostrawskiego oraz prezesa ZP PZKO w Cz. Cieszylinie p. Pawła Trombika. Ponieważ w ostatniej chwili zachorował jeden ze śpiewaków opery ostrawskiej dyrekcja postarała się o zastępcę w osobie gościa - śpiewaka opery wrocławskiej. Tak więc nie tylko na widowni, ale także na scenie przejawiała się w dodatnim świetle przyjaźń między obu narodami. /52/

Koncert "Towarzystwa Śpiewaczego"

Dnia 23.1.1949 odbył się w Jabłonkowie gościnny występ "Towarzystwa Śpiewaczego" z Cieszyńska /Polska/. Przed koncertem przemówił wiceprzewodniczący miasta Cieszyńska ob. Wincenty Zajac o znaczeniu pracy śpiewaczej. /53/

Występ zespołu z Nysy /Polska/

W drodze powrotnej z Krnowa, gdzie występował gościnie, zawitał do Cz. Cieszyńska w dniu 24 sierpnia 1949 zespół "Teatru Dramatycznego OSSO" z Nysy i wystawił w sali "Piasta" sztukę Szaniawskiego "M o s t". Zespół powitali: referent oświatowy PRN /ONV/ tow. Daniel, przedstawiciel DTS i ref. Henryk Jasiczek za PZKO.

Tę samą sztukę powtórzono na scenach w Trzyniecu i Karwinie I-Mieście /Fryszacie/. Wszędzie przyjmowano zespół bardzo serdecznie. /54/

Odsłonięcie pomnika w Żywocicach.

Uroczystość odsłonięcia pomnika dla ofiar faszyzmu zamordowanych przez gestapo w Żywocicach, dłuta Franciszka Swidra z Karwina II odbyła się w niedzielę, dnia 25 września 1949 w piątą rocznicę tragedii. Z tej okazji "Głos Ludu" wydał jednodniówkę całkowicie poświęconą Żywocicom. Sprzedawano zamiast biletów wstępu blaszane żetoniki z datą 7.8.1949 - pięciolecie tragedii.

W ramach uroczystości PZKO i SMP zorganizowały masowy występ polskiego śpiewactwa /organizatorem jego było Zrzeszenie/ z obowiązkowym udziałem chórów okręgu suskiego /Żywocice, Cierlicko Górne i Dolne, Błędowice Dol., Szumbark, Sucha Górna i Dolna/ oraz okręgu karwińskiego /7 chórów Karwiny i Stonawa/. Śpiewano wspólnie pieśni: 1/ Pieśń pracy, 2/ Przyszłości dzień, 3/ Sen - Fryderyka Chopina na chór mieszany.

Wokół pomnika stała straż honorowa złożona z czeskich legionistów, członków straży pożarnej, weteranów wojennych, harcerzy polskich i harcerek.

Program uroczystości przedstawiał się następująco: 0 14 godz. hymny państwowe /orkiestra trzyniecka/, zagajenie przez przewodniczącego Komitetu Budowy Pomnika ob. Prymusa, pieśń "Sen" Chopina /połączone chóry/, recytacja wiersza Pawła Kubiśa "Meldunek z Żywocic" /Tadeusz Chrzęszcz/, apel poległych - 36 nazwisk odczytanych przy przytłumionym rytmie werbli, akt odsłonięcia pomnika /odsłonięcia dokonali gener. konsul RP inż. St. Wengierow i przedstawiciel KRN /KNV/ z Ostrawy Jan Vrchlický, składanie wieńców i kwiatów /delegacja Związku Więźniów Politycznych z Cieszyna, konsulatu generalnego RP z Ostrawy, KNV, ONV, PZKO, SMP, Svazu proti fašistickým bojovníkům itd. Potem występ dzieci polskiej szkoły z Żywocic, występ chóru "Bezkyd" z Suchej Dolnej, przemówienie przedstawiciela KNV tow. Vrchlickiego, przemówienie konsula gener. RP inż. St. Wengierowa, tow. Supika z Cieszyna w imieniu polskich więźniów politycznych, tow. Koryčanka za SPB, sekretarza Tvardika za KPC, posła Pawła Trombika za PZKO, Ernesta Sembola za SMP. Potem przew. Komitetu Budowy Pomnika oddał go pod opiekę Miejscowej Radzie Narodowej. Na zakończenie połączone chóry odśpiewały pieśni "Przyszłości dzień" i "Pieśń pracy".

W czasie uroczystości krążył nad Żywocicami samolot Aeroklubów Těšínského Slezska i zrzucił w okolicę pomnika wieńiec. /55/

Odsłonięcie pomnika w Mostach przy Jabłonkowie

W dziesiątą rocznicę aresztowania obywateli przez gestapo w Mostach i w ramach obchodu "Międzynarodowego Dnia Pokoju" w dniu 2 października 1949 został również odsłonięty pomnik ofiarom faszyzmu z Mostów przy Jabłonkowie. Pochód ze sztandarami wyruszył od dworca i doszedł pod budynek polskiej szkoły, gdzie postawiono wspomniany pomnik. Uroczystości zajął przewodniczący SBS /Svazu bojovníků za svobodu/ tow. Kluz. Odsłonięcia pomnika dokonał przedstawiciel krajowego zarządu SBS ob. Kichler. W programie znalazła się również recytacja wierszy Gustawa Przeczka z tematyką obozową i przemówienia okolicznościowe: obszernie przemówienie ob. Kichlera, przedstawiciela KNV tow. Daniela, przedstawiciela Związku Byłych Więźniów Politycznych z Cieszyna tow. Supika, za ZP PZKO Gustawa Przeczka, za ZP SMP tow. Milerskiego. /56/

Zjazd pracowników kultury i oświaty

Dnia 17 października 1949 odbył się w Teatrze Państwowym w Ostrawie zjazd pracowników kulturalnych i światowych kraju ostrawskiego. W zjeździe wzięli również udział przewodnicy pracy oraz przedstawiciele życia publicznego. Główny referat omawiający szerokie perspektywy działalności w dzie-

dzinie kultury i oświaty wygłosił przewodniczący Związku Literatów Czeskich poseł Jan Drda na temat "Nowa polityka kulturalna" oraz literat dr Martynek na temat "Pisarz jako sumienie swej epoki". Krajowy inspektor oświatowy Franciszek Cimner wskazał w swym referacie na niedociągnięcia i błędy w dotychczasowej działalności kulturalno-oświatowej.

Na Zjazd zaproszono również przedstawicieli i działaczy polskiego życia kulturalnego. Stanowisko PZKO do spraw kulturalno-oświatowych sprecyzował wygłaszając na tym zjeździe przyczynę dyskusyjny Henryk Jasiczek. /57/

Towarzystwo Przyjaźni Czeskosłowacko-Polskiej

W niedzielę, dnia 27 lutego 1949 odbyło się w sali na Strzelnicy w Cz. Cieszynie konstituujące Walne Zebranie Towarzystwa Przyjaźni Czeskosłowacko-Polskiej /Społeczność pro kulturalni styki s Polskem/, upiększone występami chóru czeskiego "Slezan" z Cz. Cieszyzna i polskiego chóru męskiego "Gorol" z Jabłonkowa.

Gośćmi byli na tym zebraniu przedstawiciele Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Czeskosłowackiej z Cieszyzna a mianowicie prezydent miasta Cieszyzna ob. Jan Smotrycki, prezes Sądu Okręgowego z Cieszyzna ob. Jan Gawlas oraz inż. Bura, dalej prof. dr Král /prezes Tow. Przyj. Czesk-Pol. z Ostrawy/ poseł Paweł Trombik za PZKO oraz przedstawiciele ONV. Poseł Paweł Trombik w swym przemówieniu życzył nowemu towarzystwu pomyślnych wyników w rozpowszechnianiu przyjacieleńskich stosunków między naszymi narodami. Prezesem jednomyślnie wybrano dr Broża, dyrektora szpitala w Cz. Cieszynie. W skład zarządu wszedł również prof. Jan Bolek, dyrektor polskich paralelek przy czeskim gimnazjum realnym w Cz. Cieszynie. /58/

Tydzień przyjaźni czeskosłowacko-polskiej

Drugą rocznicę podpisania umowy o przyjaźni i wzajemnej pomocy pomiędzy CSR i Polską Ludową poprzedził "Tydzień przyjaźni czeskosłowacko-polskiej". Z tej okazji odbyły się liczne akademie oraz inne imprezy, na których w serdecznym nastroju zacieśniano więzy przyjaźni między obu narodami.

Do takich imprez poważniejszych należały także:

Koncert Chopinowski w dniu 8 marca 1949, na którym pianista polski Zbigniew Szymanowicz grał przy pełnej sali w Domu Polskim im. Stalina w Karwinie-Mieście /Frysztacie/ utwory Chopina.

W sobotę, dnia 12 marca 1949 odegrało DTS w Cz. Cieszynie sztukę Szambeka pt. "Jedenaste przykazanie", po czym nastąpiła akademie z udziałem chóru męskiego "Gorol" z Jabłonkowa i małżeństwa Steinerów.

W niedzielę, 13 marca odbył się na rynku w Cz. Cieszynie manifestacyjny wiec ludowy.

W tym samym dniu odbyły się graniczne zawody narciarskie zorganizowane przez Sokół "Grón" z Bystrzycy w Nydku pod patronatem ONV w Cz. Cieszynie i konsulatu w Ostrawie, powiatowego zarządu KPC w Cz. Cieszynie oraz powiatowych zarządów PZKO i SMP - z udziałem narciarzy z Polski.

Na zakończenie "Tygodnia Przyjaźni" odbyła się w Karwinie II akademie czesko-polska zorganizowana przez Powiatowy Komitet Wykonawczy Frontu Narodowego powiatu karwińskiego /frysztackiego/. Poza przedstawicielami powiatowych i miejscowych władz gośćmi na akademii byli: tow. Rufin Suchon /starosta powiatu rybnickiego z Polski/, tow. Ostrowski /I sekretarz powiat.

PZPR/, tow. Gunia /przewodn. Pow. Zw. Górników z Gliwic/, tow. Piwowarska i tow. Pyc /za Wojew. Kom. PZPR/, ob. Ziemiak /za konsulat RP w Ostrawie/, dr Král /za Tow. Przyj. Czesk.-Pol. z Ostrawy/. Na program złożyły się: Hymny państwowe, pieśni chóru męskiego Sokola z Ostrawy, przemówienie przewodn. ONV tow. Ševčíka, przemówienie tow. Suchonia, recytacja z tow. fortepianu, wolne ćwiczenia Sokola z Ostrawy, pieśni chóru męskiego "Echo", przemówienie przedstawiciela sekretariatu KPC dla spraw polskich z Orłowej tow. Bogumiła Goja, ćwiczenia Sokola z Ostrawy i na zakończenie odśpiewanie "Pieśni pracy".
/59/

Wydawnictwa polskie

W ramach wydawnictwa Sekcji Literacko-Artystycznej PZKO wyszły w r. 1949 dwie pozycje a to:

"Rozmowy z ciszą" Henryka Jasiczka w drugim wydaniu za cenę 28 Kts

"Opowieść wydziedziczonych" - utwór dramatyczny Pawła Kubisa w nakładzie 2.000 egzemplarzy oraz 60 numerowanych bibliofilskich egzemplarzy na papierze bezdrzewnym z podpisami autora. Okładkę oraz ilustracje wykonał Paweł Zabyszczan. Układ graficzny projektował Andrzej Kubisz. Druk ukończono 31.1.1949 w drukarni "Svoboda" w Cz. Cieszynie. Cena 60, w ramach subskrypcji prowadzonej w Kołach PZKO cena obniżona 45 Kts.

Stan Kół Miejscowych PZKO

W roku 1949 powstało tylko jedno Koło PZKO a to w Datyniach Dolnych.

Pod koniec roku 1949 a więc bezpośrednio przed powstaniem jednolitego związku Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czechosłowacji w ramach dotychczasowych organizacji powiatowych PZKO istniały i pracowały następujące Koła w miejscowościach:

- a/ W powiecie czeskocieszyńskim /tzn. należące do ZP PZKO w powiecie czeskocieszyńskim/:
1. Błędowice Dolne,
 2. Boconowice,
 3. Bukowiec,
 4. Bystrzyca,
 5. Cierlicko Dolne,
 6. Cierlicko Górne,
 7. Czeski Cieszyń,
 8. Gnojznik,
 9. Gródek,
 10. Grodziszcz,
 11. Guty,
 12. Jabłonków,
 13. Karpętna,
 14. Kojkowice,
 15. Końska,
 16. Kocobędz,
 17. Koszarzyska,
 18. Leszna Dolna,
 19. Ligotka Kameralna,
 20. Łomna Górna,
 21. Łomna Dolna,
 22. Łyżbice,
 23. Milików,
 24. Mistrzowice,
 25. Mosty przy Cz. Cieszynie,
 26. Mosty przy Jabłonkowie,
 27. Nawsie,
 28. Niebory,
 29. Nydek,
 30. Oldrzychowice,
 31. Piosek,
 32. Ropica,
 33. Rzeka,
 34. Smółkowice,
 35. Stanisławowice,
 36. Szumbark,
 37. Trzenowice,
 38. Trzycieź,
 39. Trzyniec-Kanada,
 40. Trzyniec,
 41. Tyra,
 42. Wędrzynia,
 43. Żuków Dolny,
 44. Żuków Górny,
 45. Żywocice,
 46. Sibica,
 47. Datynie Dolne. /60/
- b/ W powiecie karwińskim /tzn. należące do ZP PZKO w powiecie frysztańskim/:
1. Bogumin-Miasto,
 2. Bogumin-Szonychel,
 3. Nowy Bogumin,
 4. Lutynia Dolna,
 5. Pudłów,
 6. Skrzeczno,
 7. Zabłocie,
 8. Wierzniewice,
 9. Lutynia Górna,
 10. Łazy,
 11. Orłowa,
 12. Poręba,
 13. Pietwałd,
 14. Rychnwałd,
 15. Dąbrowa,
 16. Karwina-Sowiniec,
 17. Karwina-Granice,
 18. Karwina-Centrum,
 19. Karwina-Solca,
 20. Karwina-Henryk,
 21. Karwina-Nowy Jork,
 22. Darków,
 23. Frysz-

tat, 24. Piotrowice, 25. Marklowice Dolne, 26. Raj przy Frysztacie, 27. Stare Miasto, 28. Łąki nad Olzą, 29. Olbrachcice, 30. Sucha Górna, 31. Stonawa, 32. Sucha Dolna.
/61/

Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej

Drugie Powiatowe Zjazdy SMP

Cz. Cieszyn

Drugi Powiatowy Zjazd SMP w powiecie czeskocieszyńskim odbył się dnia 20 marca 1949 w godzinach popołudniowych w sali hotelu "Pisat" w Cz. Cieszynie. Po zagajeniu pieśnią uchwalono honorowe członkostwo dla konsula generalnego RP w Ostrawie inż. Stefana Wengierowa oraz referenta szkolnego KNV w Ostrawie Franciszka Cimmera. Referat sprawozdawczy wygłosił prezes ZP SMP inż. Paweł Morcinek, referat polityczny konsul gen. inż. Stefan Wengierow. Przemawiali również ref. szkolny KNV Fr. Cimmer, delegat Zw. Młodz. Polskiej z Polski, delegat kraj. zarz. SČM oraz delegat pow. zarz. SČM. Po sprawozdaniach i dyskusji przystąpiono do wyborów nowego Zarządu Powiatowego. Jego prezesem wybrano ponownie inż. Pawła Morcinka. Zjazd wysłał telegramy do prezydenta Kł. Gottwalda i ambasadora RP w Pradze Leonarda Borowskiego. /62/

Karwina

Tego samego dnia, w niedzielę 20 marca 1949 ale w godzinach przedpołudniowych odbył się również II Zjazd Powiatowy SMP w powiecie frysztackim w sali domu "Praca" w Karwinie. Gośćmi byli: konsul gener. RP w Ostrawie inż. Stefan Wengierow, refer. szkolny i oświat KNV w Ostrawie Franciszek Cimmer, delegat ZMP z Polski, przedstawiciele władz i urzędów. I tu mianowano inż. Stefana Wengierowa honorowym "członkiem-założycielem". Referat sprawozdawczy podał prezes ZP SMP Władysław Palowski. Po dyskusji w wyborach nowego Zarządu Powiatowego został prezesem wybrany ponownie Władysław Palowski. Również z tego zjazdu wysłano telegramy do prezydenta Kł. Gottwalda oraz ambasadora RP w Pradze Leonarda Borkowicza. /62/

Konkurs na pieśń SMP

W przedłużonym z 15.1.1949 do 12 lutego 1949 terminie wpłynęło ogółem na konkurs na pieśń SMP 19 prac. Sąd konkursowy w osobach Gustawa Morcinka literata, Pawła Morcinka prezesa SMP Cz. Cieszyn, Władysława Palowskiego prezesa SMP Karwina, ob. Żyły z Gródka oraz Emanuela Guziura na swym posiedzeniu w środę 23 lutego orzekła:

I nagrody nie przyznać.

II nagrodę przyznać godło "Przyszłości dzień" - autor Jan

III nagrodę godło "Stokrotka" - autor Henryk Jasiczek.

Wyróżniono prace: godło "Krakatit" - Gustaw Przeczek,

godło "Inter arma silent musae" - autor Paweł Kubisz,

godło "Halina" - autor Józef Ondrusz, godło "Hasło" -

autor Brunon Chodura z Berna, godło "O lepszą przyszłość"

- autor Franciszek Michalik z Bogumina. /63/

Teksty nagrodzonych prac brzmiały:

"Przyszłości dzień" - Adamus Jan /II nagroda/

Do lepszej przyszłości zdążamy,
Swą pracą wykuwać ją będziem
Trud wszelki i wszystkie przeszkody
Swym hartem i wolą zwyciężym.

Idziemy w bój śmiało, otwarcie,
Wszak Polskiej Młodzieży my huf,
Z uśmiechem na ustach, z zapalem, uparcie
Wykujem przyszłości swej dzień.

Do bratniej współpracy wzywamy
Narodów wszech młodzież, świat cały,
Kajdany przeszłości zrywamy
Przed nami mas ludu zwycięstwo.

Idziemy w bój śmiało, otwarcie,
Wszak Polskiej Młodzieży my huf,
Z uśmiechem na ustach, z zapalem, uparcie
Wykujem przyszłości swej dzień.

"Stokrotka" - Henryk Jasiczek /III nagroda/

Młodzieży świata wszystkich ras
Ty w czyn przekujesz słowa,
Tam gdzie postępu płomień zgasł
Zapalisz go na nowo.

Więc razem, młodzi Polacy,
W pracy zwycięstwo wyśpiewać.
Jeden jest front - front pracy,
Naprzód, wyrównaj, lewa...

Niech nasza wola jest jak stal,
Żale, wahania są na nic,
Naprzód, naprzód, zbliży się dal,
Z rąk nam rozkwitnie socjalizm.

Więc razem, młodzi Polacy,
W pracy zwycięstwa wyśpiewać,
Jeden jest front - front pracy,
Naprzód, wyrównaj, lewa... !

"Halina" - Józef Ondrusz

Z pogodnym czołem naprzód wciąż kroczyć,
Wiarą w zwycięstwo serca brać szturmem,
W słoneczną przyszłość kierować oczy
I precz odpędzać myśli pochmurne. -
Z huraganami w walkę iść śmiało
I piersi prężyć pod wrogów ciosy,
Trwać na przyozłoku twardo jak skała,
A lepsze nam się uśmiechną losy!

W braterskim kręgu zespolic ręce
I w lepszą przyszłość zwartą iść masą,
Ale bez gorzkich nie było więcej,
Aby nam słońce nigdy nie zgasło. -
Serca nam w piersiach biją jak dzwony
I pieśń zwycięstwa nad światem leci:

W braterstwie będą żyć miliony!
Będziemy wszyscy braćmi na świecie!

"O lepszą przyszłość" - Michałik Franciszek

Złączeni razem, spięci bratnią ręką
Ruszymy naprzód w nowy, lepszy świat
Zapominając, co było udręką,
Hodując nowy, lepszy pracy kwiat.

Pokażmy ludziom, że choć wiek nasz młody,
Lecz dusza nasza już ukutą jest.
My z każdym i zawsze staniemy w zawody,
Gdzie chodzi o pracy cześć!

Nie ukołysz nas melodia tęskna,
Nie spocznie ciało ani dusza nasza,
Wysłuchani wszyscy w nowej pracy tętna
Maszerujemy - trzymając tempo marsza.

Pokażmy ludziom, że choć wiek nasz młody,
Lecz dusza nasza już ukutą jest.
My z każdym i zawsze staniemy w zawody,
gdzie chodzi o pracy cześć!

"Krakatit" - Gustaw Przeczek

Zapału mocą twórczych synów ziemi
Wybudujemy nowy świata zrab.
Piastowskiej ziemi solą się staniemy,
Wrośniemy w zagon jak wiekowy dąb.

Kto słaby wąpi, niech wyjdzie z szeregu!
Młodością chcemy przyspieszać wciąż w biegu:
Nam sił wystarczy, by serca przeorać!
Niech w naszej pracy jutro znaczy wczoraj.

Podajmy dłonie wszystkim dobrej woli,
Niech się zacieśni zwarty ramion krąg
I wszystkie twórcze myśli dziś zespoli -
Do dzieła skupi pracę wszystkich rąk.

Kto słaby wąpi, niech wyjdzie z szeregu!
Młodością chcemy przyspieszać wciąż w biegu:
Nam sił wystarczy, by serca przeorać!
Niech w naszej pracy jutro znaczy wczoraj.

"Inter arma silent musae" - Paweł Kubisz

Swe dłonie w jeden łańcuch zaplotę -
W boju i w pracy iść nad poziomym!
Bo nasza stalowym lotem, młodość
Który przebiję burze i gromy!

To nic, że trudny jest nasz marsz,
To nic, że opór zwalczyć trza!
Zdobyczy szlak, szlak gwiazdnych szarż
Ukryty dla nas nie jest w mgłach!

Ty co dnia słyszysz, jak Śląsk pracuje -
Stal na hart idzie, łomocą sztolnie!
Z boju i z pracy szczęście wykujem,
Nasze zwycięstwo, odetchnę wolniej!

To nie, że trudny jest nasz marsz,
To nie, że opór zwalczyć trza!
Zdobyczy szlak, szlak gwiazdnych szarż
Ukryty dla nas nie jest w mgłach!

"Hasło" - Chodura Brunon

Naprzód, naprzód! ... Nasze hasło.
Nie mam gnuśnieć, tylko żyć.
Dbać, by życie nie przygasło
I czynami w dzieje wryć!
Imię polskie, imię sławne
co spłynęło morzem krwi.
Tak nam każą baśnie dawne,
w tym i honor wielki tkwi.

Hej, do dzieła, do roboty!
Lepszą przyszłość skują młoty!
/"Na nas młodych przyszedł czas."/

Ojcowie nam wolność dali.
Za to im winniśmy cześć.
A za krew, którą przelali,
trzeba sztandar wyżej wnieść.
Słowem polskim kształćmy ducha!
Niechaj brzmi wesoły śpiew!
Nie zmiecie nas zawierucha,
boć w nas dzielna płynie krew.

Hej, do dzieła, do roboty!
Lepszą przyszłość skują młoty.
/"Na nas młodych przyszedł czas."/

/29/

- o - o - o -

Konferencja młodzieżowa

W sobotę, dnia 15 stycznia 1949 odbyła się w klubowce hotelu "Piast" w Cz. Cieszynie k o n f e r e n c j a m ł o d z i e ż o w a , zwołana przez SMP obu powiatów w sprawie połączenia się ruchu młodzieżowego w jedną jednolitą ogólnopolską organizację, Czeskosłowacki Związek Młodzieży. Zaproponowano na nią tow. Hejzlara z Pragi, któremu Centrala Młodzieżowa powierzyła załatwienie problemu SMP. W myśl projektu miały polskie grupy nowego związku ČSM być samodzielnymi i odrębnymi jednostkami prawnymi. Obok polskich grup miały być naturalnie grupy czeskie.

Wszystkie grupy miały podlegać wspólnemu Zarządowi Powiatowemu, złożonemu z Czechów i Polaków. Oprócz tego wspólnego zarządu powiatowego ČSM miał być również polski zarząd powiatowy, wybrany przez delegatów polskich grup, mający kierować specyficzną robotą polskich grup.

W zarządzie krajowym w Ostrawie i centralnym zarządzie w Pradze SMP miało mieć stosunkowe i godne zastępstwo.

Konferencja odbyła się w atmosferze jak najszezszej przyjaźni i dała gwarancję, że sprawa włączenia SMP do ČSM zostanie potraktowana poważnie i sprawiedliwie ku zadowoleniu obydwu partnerów. /64/

Zebrań młodzieżowe

Z inicjatywy powiatowych komitetów KPC odbyło się w lutym szereg wspólnych zebrań młodzieży zrzeszonej w SMP i ČSM w celu nawiązania bezpośredniego kontaktu szerokich mas członkowskich a nie tylko zarządów czy komisji, co miało mieć wielkie znaczenie w przededniu zjednoczenia całego ruchu młodzieżowego.

Zebrań tych było kilka. Odbyły się np. w Łakach, Suchej, Karwinie.

Karwińskie zebranie odbyło się w sali domu "Praca" dnia 21.2.1949. Grupa SMP wystąpiła ze śpiewem chóralnym i recytacją wiersza Ewy Szelburg-Zarebiny pt. "Każdy twój brat", grupa ČSM z występami solowymi, duetem i recytacją zbiorową. Referat o strukturze organizacyjnej przyszłej Sekcji Młodzieży Polskiej wygłosił Ernest Sembol. Delegat powiatowego zarządu SČM tow. Kolder mówił o zadaniach młodzieży w walce o socjalistyczne jutro.

I Zjazd Powiatowy ČSM

W niedzielę, dnia 22 maja 1949 odbył się w sali domu "Praca" w Karwinie II Zjazd Zjednoczeniowy delegatów młodzieży polskiej i czeskiej z powiatu karwińskiego. Doszło na nim do połączenia Svazu české mládeže /SČM/ z Stowarzyszeniem Młodzieży Polskiej /SMP/ w jednolitą organizację Česko-slovenský svaz mládeže /ČSM/. Grupy polskie pozostały jako samodzielne oddziały terenowe tej organizacji w ramach ČSM - Sekcji Młodzieży Polskiej /ČSM-SMP/. W ramach obrad tego Zjazdu Złączeniowego przemawiał między innymi konsul gener. RP w Ostrawie inż. Stefan Wenglerow. /65/

Konkurs Twórczości Młodzieży

W ramach przygotowań do powstania jednolitej organizacji młodzieżowej nasza polska młodzież zapoznała się z akcją, przeprowadzaną w organizacji młodzieży czeskiej a nazwaną "Soutěž tvořivosti mládeže" /Konkurs Twórczości młodzieży - STM - KTM/ zwłaszcza w pracy kulturalno-oświatowej. Stąd też SMP wydało odpowiednie zarządzenia, ustaliło z kierownictwem SČM ogólne zasady udziału polskiej młodzieży w KTM i rozpoczęło intensywne przygotowania programu, z którym miały wystąpić na eliminacjach nasze polskie zespoły. Ustalono ogólnie, że eliminacje powiatowe będą oddzielne, osobno dla polskich a osobno dla czeskich zespołów. Eliminacje jednak krajowe i ogólnopolskie będą już wspólne dla zespołów jak czeskich tak i polskich. Konkurencje będą już "międzynarodowe".

Eliminacje powiatowe KTM

Eliminacje powiatowe czyli popis konkursowy odbył się dnia 22 kwietnia 1949 w Karwinie dla powiatu karwińskiego, zaś dnia 24 kwietnia 1949 w Trzyncu dla powiatu czeskoszyńskiego. Według orzeczenia komisji konkursowej, której skład ustalało SMP Zrzeszenie Śpiewacze wytypowane zostały do popisu krajowego, jako najlepsze /zyskały największą ilość punktów na 100 punktów możliwych/ następujące zespoły względnie soliści:

a/ Z powiatu karwińskiego:

Chóry: kategoria III /przeciętny wiek 15-28/:

1. Chór mieszany SMP Stonawa, dyrygent Józef Fierla, 87 i 3/5 pkt;
2. Chór mieszany SMP Łazy, dyryg. Eug. Fierla, 84 i 4/5 pkt;
3. Chór męski SMP "Siła" Stonawa, dyryg. Józef Fierla, 84 i 11/15 pkt.

kategoria II /przec. wiek 11-15 lat/

Chór polskiej średniej szkoły w Karwinie II, dyryg. Ludwik Kocur, 65 4/5 pktu.

Spiew solowy: kategoria IV /wiek 20-28 lat/:

Gałoszkówna Danuta, SMP Stonawa, 72 3/5 pkt.

Fortepian: Kategoria IV /wiek 20-28 lat/:

Geigerówna Helena, SMP Orłowa, 95 pkt.

Działurówna Wanda, SMP Karwina 95 pkt.

Palowska Marta, SMP Sucha Górna, 95 pkt.

/Wszystkie trzy zostały zaliczone do klasy koncertowej i otrzymały jednolitą punktację - trudność ustalenia różnic na podstawie jednego granego utworu/.

Kategoria II /wiek 11-15 lat/

Wolna Elwina, SMP gimnazjum Orłowa, 71 pkt.

Skrzypce: Kalina Bronisław, SMP Olbrachcice, 78 3/5 pkta.

Akordeon: kategoria IV.

Kamiński Walter, SMP Łazy, 80 11/15 pkta;

kategoria III

Michalski Erwin, SMP Karwina-Solca, 68 8/15 pkta;

Trąbka: Stalmach Władysław, SMP Łazy 72 3/5 pkta.

b/ Z powiatu czeskocieszyńskiego:

Chóry: 1. Chór miesz. SMP Trzyniec, dyryg. Karol Wronka,

73 pkt.;

2. Chór miesz. SMP Kojkowice, dyryg. Paweł Gajdzica, 67 1/2 pkt.;

Spiew solowy: kategoria III /wiek do 19 lat/

Jeżowiczówna Maria, SMP Jabłonków, 79 pkt.;

kategoria IV /20-28 lat/

Szolona Janina, SMP Bystrzyca, 59 1/2 pkt.;

Fortepian: kategoria IV

Myrdacz Tadeusz, SMP Trzyniec-Kanada, 95 pkt

/klasa koncertowa jak w powiecie karwińskim/

kategoria III

Bilen Edwin, SMP Błędowice Dolne, 61 1/2 pkt.;

Kaylofon: Bilen Edward, SMP Błędowice Dolne, 60 pkt.

Konkurs działu muzycznego przeprowadzało SMP - Zrzeszenie Śpiewacze. W powiecie karwińskim popisy oceniała komisja w składzie: mgr Sławiński i A. Kubala /czynniki społeczny/, Franciszek Chowaniec, Emanuel Guziur, Rudolf Wojnar i Eugeniusz Fierla. W powiecie czeskocieszyńskim natomiast komisja w składzie: Cienciak Karol, Gąsior Karol, Eugeniusz Fierla i Emanuel Guziur. /66/

Eliminacje krajowe KTM

Krajowe eliminacje Konkursu Twórczości Młodzieży odbyły się w Ostrawie dnia 21 maja 1949. Wyniki w dziale muzycznym /maksymalna ilość 100 punktów/ przedstawiały się następująco:

a/ Zespoły:

1. Chór mieszany SMP Trzyniec, dyryg. Karol Wronka,
1. miejsce 99,3 pkt. /absolutny zwycięzca całego działu muzycznego/;
2. Chór mieszany SMP Stonawa, dyrygent Józef Fierla,
2. miejsce, 90 pkt, zwycięzca w kategorii zespołów do 60 członków/.

b/ Soliści:

1. Kamiński Walter, SMP Łazy, 1. miejsce: akordeon, 93,62 pkt.;
2. Kalina Bronisław, SMP Olbrachcice, 2. miejsce: skrzypce, 92,8 pkt.;
3. Palowska Marta, SMP Sucha Górna, 2. miejsce: fortepian, 91,68;
4. Gałuszkówna Danuta, SMP Stonawa, 2. miejsce śpiew, 87,8 pkt.;

Dział teatralny: Zespół SMP Stonawa, reżyser Emil Hanzel,
1. miejsce 94,2 pkt.

Dział recytacji: Chrzęszcz Tadeusz, SMP Łąki, 2. miejsce w IV kategorii;
Zembrzaska Hania, SMP gimn. Orłowa, 4. miejsce w II kategorii;
Łyskówna Wanda, SMP Jabłonków, 5. miejsce w IV kategorii; /67/

Eliminacje finałowe - ogólnopństwowe

Eliminacje finałowe KTM odbyły się tym razem w Ostrawie na początku miesiąca lipca /i częściowo na końcu czerwca/. Największe sukcesy zdobyły nasze chóry: Chór mieszany SMP Stonawa zdobył pierwsze miejsce w kategorii "Wieś", chór mieszany SMP Trzyniec drugie miejsce w kategorii "Miasto" przy bardzo ciężkiej konkurencji /miasta Praga, Pilzno, Bratysława/. Zespół taneczny SMP Bystrzyca w kategorii "Wieś" zdobył 2. miejsce. Zespół teatralny SMP Stonawa w kategorii "Wieś" umieszczył się na drugim miejscu /6. miejsce w ogólnej klasyfikacji z 24 zespołów/.

Największy jednak sukces odnieśli nasi soliści, uzyskane miejsca w ogólnopństwowej konkurencji są bardzo zaszczytne. W kategorii II /do 15 lat/ 1. miejsce w recytacji zyskała Hania Zembrzaska, SMP gimnazjum Orłowa/ w grze na fortepianie /najtrudniejsza konkurencja/ drugie miejsce w IV kategorii z największą ilością uzyskanych punktów 91,9 wśród naszych uczestników, Tadeusz Myrdacz 4. miejsce, Wanda Dziadurówna 9. miejsce. W grze na akordeonie przy bardzo licznej konkurencji Walter Kamiński uzyskał 7. miejsce a E. Michalski 8. miejsce. Na przeszło 100 recytatorów nasz Tadeusz Chrzęszcz zajął 3. miejsce, Wanda Łyskówna 12. miejsce. /68/

Festiwal Młodzieżowy w Ostrawie

Na zakończenie finałowych eliminacji Konkursu Twórczości Młodzieży urządzono wielki manifestacyjny Festiwal Młodzieżowy w Ostrawie, na który przyjechało ponad 12 tysięcy zwycięzców

krajowych eliminacji KTM. Gośćmi Festiwalu były również zespoły młodzieżowe z Polski, Bułgarii, Węgier, Związku Radzieckiego. /Popisy konkursowe odbywały się w tym czasie bez udziału publiczności/.

W dniu zagajenia Festiwalu, we wtorek dnia 28 czerwca 1949 odbył się kolejny zbiorowy występ polskiego śpiewactwa. Śpiewano 1. Pieśń Młodzieży Polskiej w CSR /Do lepszej przyszłości.../, 2. Pieśń pracy, 3/ Pieśń pokoju - wszystkie trzy unisono z towarz. orkiestry, oraz 4/ "Z nad Olzy" /Przez wodę koniczki.../ na chór mieszany z tow. orkiestry. Pierwsze trzy pieśni dyrygował Emanuel Guzmur, pieśni śląskie Rudolf Wojnar. Grała orkiestra hutnicza Raszki z Trzynca.

W dniu 3 lipca przyjechał do Ostrawy na Festiwal Młodzieży ambasador RP. w Pradze Leonard Borkowicz w towarzystwie 1 sekretarza ambasady Hanachowicz, wojewoda śląsko-dąbrowski Jaszcuk, przew. KNV w Ostrawie inż. Chamréd oraz konsul generalny RP w Ostrawie inż Stefan Wengierow. Zakończenie Festiwalu odbyło się dnia 5 lipca 1949.

Zebranie kierowników sekcji sportowych SMP

Dnia 10 stycznia 1949 odbyło się w Cz. Cieszynie zebranie kierowników sekcji sportowych SMP obydwu powiatów /dawniej samodzielnych klubów sportowych/ zwołane przez Naczelną Radę Wychowania Fizycznego w Pradze, na którym uchwalono wyrazić zgodę na wstąpienie polskich sportowców do ogólnopolskiej organizacji sportowej COS Sokół na specyficznych warunkach.

Po żywej dyskusji postanowiono utworzyć przy każdej grupie SMP polski oddział Sokoła, który rozpocznie natychmiast działalność. /70/

Polska Rada Sokoła

We wtorek, dnia 1 marca 1949 na posiedzeniu zwołanym przez Naczelną Radę Wychowania Fizycznego w Pradze, została utworzona "Polska Rada Sokoła", której zadaniem jest kierowanie pracą wszystkich oddziałów polskiego Sokoła. Zebranie prowadził prezes ZP SMP Władysław Palowski. Obecni byli kierownicy i delegaci oddziałów Sokoła przy SMP od Bogumina aż po Mosty.

Głównym punktem obrad były sprawy organizacyjne oraz wybór Zarządu Polskiej Rady Sokoła /skrót PRS/, który wybrano w następującym składzie:

Prezes	Heczko Karol, Jabłonków
I zastępca prezesa .	Michalik Jan, Bogumin
II zastępca prezesa	Pietraszek Zygmunt, Sucha Górna
Sekretarz	Przybyła Leopold, Karwina
Zastępca sekretarza	Raszyk Józef, Łąki n. Olzą
Skarbnik	Bieleś Antoni, Trzyniec
Zastępca skarbnika .	Turoń, Bystrzyca
Gospodarz	Wantuła Józef, Bystrzyca
Zastępca gospodarza	Cholewa Jan, Trzyniec-Leszna
Komisja kontrolna:	Stuż Józef, Wędrzynia
	Kraus Leopold, Trzyniec

Do krajowego komitetu koordynacyjnego wydelegowano prof. Władysława Palowskiego, Jana Łabaja i Leopolda Przybyłę, do prezydium Krajowego Zarządu Sokoła /KVS/ w Ostrawie Leopolda Przybyłę. Ustalono, że siedzibą PRS będzie Cz. Cieszyn. /71/

Wyścig kolarski Praha-Warszawa - Wyścig Pokoju

W niedzielę, dnia 1 maja 1949 wystartowały z Pragi drużyny kolarskie Czechosłowacji, Polski, Bułgarii, Francji, Finlandii, Włoch, Węgier i Albanii do 9-dniowego wyścigu na trasie pomiędzy stolicami dwóch państw ludowo-demokratycznych, Czechosłowacji i Polski.

Ponieważ wyścig ten zbiega się z datą święta 1 Maja, z datą wyzwolenia Pragi, datą zakończenia się drugiej wojny światowej, nadano temu wyścigowi zaszczytną nazwę "Wyścigu Pokoju". Jego celem jest przecieć propagowanie pokojowego współżycia narodów i przyjaźni między państwami, co jedynie może zapewnić pokój.

W tym roku wyścig ten jest organizowany po raz drugi. Organizują go oficjalne organy prasowe dwu największych partii politycznych Polski i Czechosłowacji: "Trybuna Ludu" i "Rudé právo". Trasa tego wyścigu mierzy 1.266 km i dzieli się na 9 etapów.

W klasyfikacji drużynowej wyścig ten zakończył się zwycięstwem II drużyny Francji /w czasie łącznym 110:13:31/ przed Polską /110:16:57/ i Czechosłowacją /110:25:59/. W klasyfikacji końcowej indywidualnie wygrał Veselý /CSR/, który też rzeczywiście był najlepszym kolarzem tegorocznego wyścigu Praha-Warszawa. /72/

Z polskiego szkolnictwa

Dar dla diatwy z Polski

Za pośrednictwem konsulatu generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Ostrawie otrzymano dar społeczeństwa polskiego z Polski dla diatwy w polskich szkołach w postaci okrągło 10 ton cukru na minloną gwiazdę. Na jedno dziecko przypadło okrągło 1 kg cukru. Mniejsze dzieci w przedszkolach otrzymały ponadto cukierki, książeczki, pocztówki artystyczne itp. drobiazgi. /73/

Konferencja nauczycieli

We czwartek, dnia 3 marca 1949 po południu odbyła się w sali "Piasta" w Cz. Cieszynie konferencja nauczycieli polskich szkół w powiecie czeskokieszyńskim, na której referaty główne wygłosili: konsul gener. RP w Ostrawie inż. Stegan Wengierow oraz referent szkolnictwa KRN w Ostrawie prof. František Cimmer. Zebranie prowadził Jan Kotas. Zebranie było zwołane z remienia Powiatowej Rady Pedagogicznej, stąd też byli obecni inspektorowie tow. Beranek i Jedlička. Był też powiatowy inspektor szkolny z Cieszyna /Polska/ tow. Grzegorzka oraz krajowy inspektor dla szkół polskich przy KRN w Ostrawie Rudolf Polwarczny. Konferencja była znowu jednym wielkim krokiem naprzód w przebudowie polskiej szkoły na szkołę socjalistyczną. /74/

Usamodzielnienie polskich paralelek gimnazjalnych

W poniedziałek, dnia 11 kwietnia 1949 odbyła się w sali czeskiego gimnazjum realnego w Cz. Cieszynie skromna uroczystość, gdzie grono profesorskie i uczniowie polskich paralelek powitali historyczny moment usamodzielnienia tych paralelek w samodzielny zakład, pod własną dyrekcją.

Uroczystość zagał chór studencki pieśnią "Gaude Mater",

po czym gości powitał przewodniczący Komitetu Rodzicielskiego K. Sliż i prof. Bolek. Obecny na uroczystości krajowy referent szkolnictwa Fr. Cimmer wręczył prof. Bolkowi, dyrektorowi czeskiego gimnazjum tow. Hustymu oraz K. Sliżowi dekrety urzędowe, na mocy których powstało samodzielne polskie gimnazjum w Cz. Cieszynie.

Przemawiali potem liczni goście, jak wspomniany ref. szkolnictwa KRN tow. Cimmer, insp. Rud. Folwarczny, powiat. insp. Daniel, pow. sekretarz KPC Tvardík, wiceprzewodniczący ONV w Cz. Cieszynie Paweł Cieślar, poseł Paweł Trombik za PZKO oraz Jan Kotas.

Główne przemówienie przypominające dzieje polskich paralelek wygłosił dotychczasowy ich kierownik prof. Henryk Bolek.

/75/

40-lecie gimnazjum w Orłowej

W niedzielę, dnia 19 września 1949 odbyły się w Orłowej uroczystości związane z 40 rocznicą powstania polskiego realnego gimnazjum. Najpierw odbyły się uroczyste nabożeństwa w kościołach obu wyznań, potem odbyło się odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej pamięci profesorów i wychowanków ofiar hitlerowskiego faszyzmu, otwarcie wystawy rysunków i prac graficznych, wystawy jubileuszowej, oraz Zjazd Jubileuszowy wychowanków.

Przemówienia okolicznościowe wygłosili: obecny dyrektor zakładu prof. Alojzy Drózd referent krajowy František Cimmer, konsul generalny RP inż. Stefan Wengierow, były dyrektor czeskiego gimnazjum w Orłowej Jeřábek, przedstawiciel ONV w Karwinie Hynek Polášek, obecny dyrektor gimnazjum czeskiego w Orłowej dr Krejčí, za Pow. Komitet KPC Bogumił Goj.

Po południu wyruszył z gimnazjum pochód na boisko "Sokoła", gdzie odbył się festyn z popisami gimnastycznymi, występami zespołów tanecznych i rozgrywkami sportowymi a wieczorem zabawa taneczna. /76/

Wystawa szkolnictwa z Polski

Dnia 23 listopada 1949 została otwarta w Domu Sztuki /Dům umění/ w Ostrawie wystawa powojennego szkolnictwa Polski Ludowej. Protektorat przyjęli nad nią minister szkolnictwa czeskosłowackiego Zd. Nejedlý oraz ambasador Polski w Pradze Leonar Borkowicz. Była dostępna przez trzy tygodnie.

Otwarcia wystawy dokonał konsul generalny RP w Ostrawie inż. Stefan Wengierow. Program kulturalny w czasie otwarcia wykonali: chór młodzieży gimn. orłowskiego pod dyryg. Eugeniusza Fierli, p. Aniela Halama /utwór Chopina/, Václav Jiráček, dyrygent opery ostrawskiej /utwór Moniuszki/, Hania Zembrzaska wiersz Ant. Słonimskiego, Alicja Šohrová, artystka opery ostrawskiej /fragment z "Halki"/. /77/

Z życia gospodarczego

Majątek byłych Straży Pożarnych

W poniedziałek, dnia 11 kwietnia 1949 zebrali się w sali hotelu "Piaśt" w Cz. Cieszynie przedstawiciele byłych polskich Straży Pożarnych w liczbie 96 osób, by rozpatrzyć ostatecznie problem majątków tych organizacji strażackich. Obecni byli: przedstawiciel KNV w Ostrawie dr Karol Majwald, starosta Zemské hasičské jednoty dyr. Sladký z Opawy, peł-

nomocnik dla spraw majątkowych byłych polskich towarzystw z ramienia KPC tow. Zinčík a zarazem przedstawiciel Krajowego Komitetu KPC w Ostrawie. Obradom przewodniczył Bronisław Osuchowski, jako referent PZKO dla spraw majątkowych.

Według odpowiedniego rozporządzenia rządowego liczba 190/46 Zb. przechodzi wszelki majątek Ochotniczych Straży Pożarnych /ruchomy i nieruchomy/ służący bezpośrednio celom pożarniczym na własność gminy. Nad majątkiem nie służącym celom pożarnictwa zamianowany został zarządca narodowy polski ob. Józef Suchanek z Karwiny II wraz z ciałem doradczym, który przejął administrację tego majątku do czasu przekazania go PZKO. /78/

Nowe formy ruchu spółdzielczego

Z inicjatywy Krajowego Komitetu KPC w Ostrawie odbyła się dnia 25 kwietnia 1949 k o n f e r e n c j a, w której udział wzięli: tow. Vochala E., dyr. Sonek Fr. za Krajową Radę Spółdzielczą, prokurent Slavík za "Budoucnost", z ramienia KPC za komisję narodowościową tow. Bogumił Goj. Polski ruch spółdzielczy reprezentowali tow. Paweł Cieślak, Jan Ofiok, Ferdynand Pachol i dr Wilhelm Godula a czeskich spółdzielców tow. Edvard Kovář, Em. Pšcolková i dyr. Vléd. Goj.

Uchwalono, że na terenie powiatu karwińskiego i czesko-cieszyńskiego powstanie jednolita, czesko-polska spółdzielnia z nazwą "Jednota-Jedność", która od dnia 1 lipca 1949 przejmie wszystkie rozdzielnie i cały majątek jak polskiego tak czeskiego dotychczasowego ruchu spółdzielczego na terenie obydwu powiatów.

W zarządzie spółdzielni, w Radzie Nadzorczej, jak również we wszystkich sklepach i nowo otwartych rozdzielniach, połowa miejsc była zagwarantowana dla obywateli narodowości polskiej. Językiem urzędowym spółdzielni będzie język czeski oraz polski. /79/

Walne Zebranie "Jednoty-Jedność"

Walne zebranie "Jednoty-Jedność, stowarzyszenia spożywczo-wytwórczego z siedzibą w Orłowej mającej zaopatrywać ludność całego Śląska Cieszyńskiego, pod której zarząd przeszło ponad 200 sklepów dotychczasowej "Budoucnosti" z Ostrawy, odbyło się dnia 15 maja 1949 w domu "Praca" w Karwinie w obecności 147 delegatów z prawem głosowania oraz ponad 100 gości, wśród których znajdowali się: Cyžovsky /delegat Centralnej Rady Spółdzielczej w Pradze/, Toman /przedstawiciel Krajowej Rady Spółdzielczej w Ostrawie/, Karásek /referent spółdzielczy przy Kraj. Zarz. KPC w Ostrawie/, Konsul gener. inż. Stefan Wengierow, tow. Sromek /przedstawiciel "Budoucnosti"/, przedstawiciele powiatowych zarządów KPC, zarządów powiatowych PZKO i SMP i inni.

Zebranie zagał przewodniczący Komitetu Przygotowawczego tow. Paweł Cieślak z Trzyńca. Po przemówieniach gości odczytano i uchwalono jednomyślnie statut spółdzielni. Do zarządu zostali wybrani z pow. czesko-cieszyńskiego Jan Ofiok /Końska/, Anna Sztwiertniowa /Trzyniec/, Józef Sliż /Trzyniec/ jako zastępca Paweł Suszka /Trzyniec/, z pow. karwińskiego Edvard Kovář /Karwina/, Emilia Pszczółkova /Karwina II/, Bogumił Goj /Skrzeczoń/, jako zastępca Michał Słowik /Sucha Średnia/.

Do Rady Nadzorczej weszli z powiatu karwińskiego: Herman Rudolf /Orłowa/, Kohutová Božena /Pietwałd/, Killer Frentišek /Łazy/, Dzierża Emil /Rychwałd/, Szymlińska Maria /Karwina/, Kukucz Paweł /Karwina-Miasto/, jako zastępcy Parzyk Ferdynad /Karwina/ i Ferfeckiego Karola /Karwina/. Z powiatu czesko-cieszyńskiego wybrano obyw. Lipina Ludwik /Jabłonków/, Rudolf Oczko /Błędowice Dolne/, Heczkowa Helena /Trzyniec/, Widenka Andrzej /Trzyniec/ jako zastępcy Jursa Jan /Sibica/ i Farnik Józef /Cierlicko Górne/. /80/

P r a s a p o l s k a n a Śląsku Cieszyńskim

Do grudnia 1949 czasopismo "Głos Ludu" był jedynym polskim pismem dla ludności polskiej na Śląsku Cieszyńskim. Było to "pismo dla ludu pracującego na Śląsku" jak było podane w podtytule gazety. Głos Ludu wychodził w dalszym ciągu trzy razy w tygodniu /wtorek, czwartek i niedziela/. Wydawcą był Powiatowy Komitet KPC w Cz. Cieszyńskie, redaktorem Andrzej Kubisz, przedstawicielem odpowiedzialnym Henryk Jasiczek.

Głos Ludu wydał w r. 1949 dalsze numery dodatku poświęconego kulturze i sztuce pod tyt. "Szyndziół" a to numery od 18 do 23. Numer 22 był w całości poświęcony omówieniu Konkursu Twórczości Młodzieży. Po pojawieniu się "Zwrotu" miesięcznika PZKO, dodatek "Szyndziół" przestał wychodzić.

Z okazji uroczystości odsłonięcia pomnika w Żywocicach, Głos Ludu wydał specjalną jednodniówkę pod tyt. "Żywocice 6.VIII.1944" w piątą rocznicę tragedii żywocickiej z datą Cz. Cieszyń 25.9.1949. Jednodniówkę zredagowali Emanuel Guziur i Andrzej Kubisz.

C h a r a k t e r y s t y k a o g ó l n a r o k u : 1949

Rok 1949, jak to widoczne jest z notatek kronikarskich, był rokiem znaczącym i ważnym jak na arenie międzynarodowej, jak i w życiu naszego całego społeczeństwa i państwa. Nowy podział administracyjny, potężniejszy ruch w obronie pokoju, obniżki cen wielu artykułów, wprowadzenie wolnej sprzedaży towarów, ważne uchwały IX Zjazdu KPC, realizowanie zadań pierwszego pięcioletniego planu gospodarczego itd. przyniosły niewątpliwie podniesienie się stopy życiowej i uregulowanie życia społeczno-gospodarczego w państwie. Rok ten przyniósł ruch w celu zjednoczenia ruchu młodzieżowego i wychowania fizycznego, przyniósł na naszym terenie powstanie nowej spółdzielni czesko-polskiej, doszło więc do załatwienia spraw majątkowych byłych spółdzielni polskich jak i majątków byłych Ochotniczych Straży Pożarnych. Ruch kulturalno-oświatowy w naszym PZKO wzrósł do wielkich rozmiarów, zwłaszcza jeżeli chodzi o obchody Roku Chopinowskiego. I wreszcie rok 1949 był rokiem ostatnim narzuconego nam przez wrogie siły podziału na dwa odrębne związki powiatowe PZKO i odrębne związki młodzieżowe SMP. Pojawiły się w tym roku również dalsze czynniki kulturowe, jak polskie księgarnie, kino objazdowe i wreszcie własny organ związkowy "Zwrot". Stąd też można nasze osiągnięcia w czasie jego trwania oceniać jak najpozytywniej.

WYKAZ DOKUMENTACJI - ROK 1949

=====

1. Głos Ludu, nr 39 z 31.3.49
2. Głos Ludu, nr 42 z 7.4.49; 45 z 14.4.49; 38 z 29.3.1949
3. Głos Ludu, nr 48 z 24.4.1948
4. Głos Ludu, nr 50 z 28.4.1949
5. Głos Ludu, nr 92 z 9.8.1949
6. Głos Ludu, nr 115 z 2.10.1949
7. Głos Ludu, nr 143 z 3.12.1948; str. 1
8. Głos Ludu, nr 14 z 1.2.1949
9. Głos Ludu, nr 8 z 18.1.1949
10. Głos Ludu, nr 13 z 30.1.1949
11. Głos Ludu, nr 130 z 8.11.1949
12. Głos Ludu, nr 62 z 26.5.49; nr 63 z 29.5.49; 64 z 31.5.49; 65 z 2.6.1949
13. Głos Ludu, nr 4 z 9.1.1949
14. Głos Ludu, nr 141 z 4.12.1949
15. Głos Ludu, nr 12 z 27.1.1949
16. Głos Ludu, nr 37 z 27.3.1949
17. Głos Ludu, nr 36 z 24.3.49; 38 z 29.3.49; 68 z 12.6.1949
18. Głos Ludu, nr 20 z 15.2.1949
19. Głos Ludu, nr 29 z 8.3.1949
20. Skład Zarządu Powiatowego PZKO w Karwinie za 1949.
Archiwum ZG PZKO
21. Odpis listu do Okresního národního výboru /ref. nár.
bezpečnosti/ l.cz.776/Pres. 3/49 z 12.3.1949.
Archiwum ZG PZKO
22. Głos Ludu, nr 119 z 11.10.1949
23. Głos Ludu, nr 2 z 4.1.1949; 10 z 23.1.1949
24. Głos Ludu, nr 11 z 25.1.; 12 z 27.1.; 16 z 6.2.;
29 z 8.3.1949
25. Głos Ludu, nr 19 z 13.2.1949
26. Głos Ludu, nr 21 z 17.2.1949
27. Głos Ludu, nr 2 z 4.1.; 22 z 20.2.; 25 z 27.2.; 30 z 10.3.;
35 z 22.3.; 36 z 24.3.1949
28. Głos Ludu, nr 9 z 20.1.1949
29. Szyndziokry, nr 19 z 27.3.1949, str. 86-87. Głos Ludu,
nr 25 z 27.2.1949
30. Głos Ludu, nr 25 z 27.1.1949
31. Głos Ludu, nr 112 z 25.9.; 95 z 16.8.; 148 z 20.12.1949
32. Głos Ludu, nr 36 z 24.3.; 87 z 28.7.; 103 z 4.9.1949
33. Głos Ludu, nr 82 z 17.7.49; 91 z 7.8.1949

34. Głos Ludu, nr 135 z 20.11.; 138 z 27.11.; 144 z 11.12.1949
35. Głos Ludu, nr 140 z 1.12.1949
36. Głos Ludu, 79 z 10.7.; 83 z 19.7.; 86 z 26.7.; 80 z 12.7. 1949
37. Głos Ludu, nr 135 z 20.11.1949; Zwrot 1949 r., nr 1 str. 11, Kalendarz Głosu Ludu, rocznik 1950, str. 103
38. Głos Ludu, nr 63 z 29.5.49; 134 z 17.11.1949; Zwrot, rocznik 1949, nr 1 str. 11; Kalendarz Głosu Ludu, r. 1950, str. 103
39. Głos Ludu, nr 120 z 13.10.1949
40. Głos Ludu, nr 72 z 21.6.; 120 z 13.10.; 134 z 17.11.; 137 z 24.11.1949, 142 z 6.12.49; 143 z 8.12.; 144 z 11.12. 1949. Zwrot, r. 1949, nr 1 str. 3. Kalendarz Głosu Ludu, r.1950, str. 104
41. Głos Ludu, nr 37 z 27.3.; 121 z 16.10.1949. Vyměr ONV w Cz. Cieszyńie č. 511/2-24.2.1949 z 14.3.1949. Archiwum ZG PZKO _____
42. Głos Ludu, nr 69 z 14.6.1949. Sprawozdanie Sekcji odczytowej na I Zjeździe Zjednoczeniowym. Archiwum ZG PZKO _____
43. Głos Ludu, nr 149 z 22.12.1949 Zwrot, 1949, nr 1 z 24.12.1949
44. Głos Ludu, nr 1 z 1.1.1949; Szyndzioly, 1949, nr 19, str 81 i dalsze. Kalendarz Głosu Ludu, 1950, str. 81
45. Głos Ludu, nr 36 z 24.3.1949
46. Głos Ludu, nr 65 z 2.6.1949
47. Głos Ludu, nr 50 z 4.8.49; 92 z 9.8.49; 96 z 18.8.1949
48. Głos Ludu, nr 116 z 4.10.1949
49. Głos Ludu, nr 128 z 3.11.1949
50. Głos Ludu, nr 145 z 13.12.1949; 147 z 18.12.1949
51. Głos Ludu, nr 147 z 18.12; 148 z 20.12.; 149 z 22.12.1949
52. Głos Ludu, nr 6 z 13.1.1949
53. Głos Ludu, nr 11 z 25.1.1949
54. Głos Ludu, nr 100 z 28.8.1949
55. Głos Ludu, nr 113 z 27.9.1949
56. Głos Ludu, nr 116 z 4.10.1949
57. Głos Ludu, nr 123 z 20.10.1949
58. Głos Ludu, nr 26 z 1.3.1949
59. Głos Ludu, nr 30 z 10.3.; 31 z 13.3.; 32 z 15.3.1949
60. Spis przewodniczących i sekretarzy w miejsc. Kołach PZKO pow. cz. ciesz. z 2.9.1948. Archiwum ZG PZKO _____
61. Wykaz funkcjonariuszy Kół Miejsc. PZKO pow. frysztackiego z 9.12.48 /11.XII.1949/. Archiwum ZG PZKO _____

62. Głos Ludu, nr 35 z 22.3.1949
63. Głos Ludu, nr 28 z 6.3.49; 22 z 20.2.1949
64. Głos Ludu, nr 8 z 18.1.1949
65. Głos Ludu, nr 61 z 24.5.1949
66. Głos Ludu, nr 49 z 26.4.1949. Szyndzióły, 1949, nr 22, str. 103-104
67. Głos Ludu, nr 61 z 24.5.1949. Szyndzióły, 1949, nr 22, str.103-104
68. Głos Ludu, nr 78 z 7.7.1949. Szyndzióły, 1949, nr 22, str. 103-104
69. Głos Ludu, nr 68 z 12.6.; 69 z 14.6.; 70 z 16.6.; 75 z 28.6.; 77 z 3.7.1949
70. Głos Ludu, nr 6 z 13.1.1949
71. Głos Ludu, nr 27 z 3.3.1949
72. Głos Ludu, nr 50 z 28.4.; 51 z 1.5.; 56 z 12.5.1949
73. Głos Ludu, nr 3 z 6.1.1949
74. Głos Ludu, nr 28 z 6.3.1949
75. Głos Ludu, nr 44 z 12.4.1949
76. Głos Ludu, nr 109 z 18.9.49; 110 z 20.9.1949
77. Głos Ludu, nr 134 z 17.11.1949
78. Głos Ludu, nr 45 z 14.4.1949
79. Głos Ludu, nr 51 z 1.5.1949
80. Głos Ludu, nr 58 z 17.5.1949